

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและจังหวัด 2521-2526. กรุงเทพมหานคร: กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2528.
- ____. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524.
- ____. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. การวางแผนและผังกายภาพสำหรับพนักงานวางแผนระดับท้องถิ่น. ม.ป.ท., 2527.
- จังหวัด, สำนักงาน. แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม ปี 2530. นครพนม: สำนักงานจังหวัด, 2530.
- เทศบาลเมืองนครพนม, สำนักงาน. แผนพัฒนาเทศบาลเมืองนครพนมระยะปานกลาง 5 ปี (พ.ศ. 2530-2534). นครพนม: สำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม, 2530.
- ประพันธ์ เสวตนันท์. เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.
- กระทรวงมหาดไทย, สำนักผังเมือง. ผังเมืองนครพนม พ.ศ. 2528. กรุงเทพมหานคร: สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, 2528.
- ____. ____ รายงานวิจัยเมืองนครพนม กรุงเทพมหานคร: สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, 2522, 2528.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. สมุดรายนงานสถิติจังหวัดนครพนม. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2528.

____. สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523 จังหวัดนครพนม.
กรุงเทพมหานคร: 2525.

จังหวัดนครพนม, สำนักงาน. ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดนครพนม. นครพนม:
โรงพิมพ์ไทยสากล, 2530.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. การศึกษาเบื้องต้นเพื่อ
การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย สกลนคร
นครพนม เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์, 2527.

เกษตรจังหวัดนครพนม, สำนักงาน. แนวทางพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดนครพนม.
นครพนม: 2530.

จังหวัดนครพนม, สำนักงาน. บรรยายสรุป ข้าราชการจังหวัดนครพนม. นครพนม: 2528,
2529, 2530.

พัฒนาที่ดิน, กรม. สมรรถนะของที่ดินสำหรับปลูกพืชในแต่ละตำบลเป็นรายอำเภอ จังหวัด
นครพนม. นครพนม: 2530.

สมเกียรติ เรื่องทองดี. "การศึกษารูปแบบการใช้ที่ดินชุมชนเมืองนครปฐม." วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาผังเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527.

มนตรี ศักดิ์เมือง. "แนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินของชุมชนเมืองในสี่จังหวัดชายแดนจาก
ภาคใต้: ศึกษาชุมชนเมืองยะลา." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

อาแว สุหาคา. "การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาเมืองชายแดนภาคใต้: ศึกษากรณีเทศบาลตำบล
 สู่โขงโก-ลก." วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ศศิวิมล วรรณแก้ว. "การศึกษารูปแบบการใช้ที่ดินชุมชนเมืองขอนแก่น." วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2531.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

หน้า

ด้านกายภาพ

1	ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครพนม.....	184
2	ภูมิประเทศ.....	289
3	ภูมิอากาศ.....	291
4	ทรัพยากรธรรมชาติ.....	293
	ดิน.....	293
	แหล่งน้ำ.....	298
	การชลประทาน.....	301
	ป่าไม้.....	301
5	การใช้ที่ดิน.....	303
6	การคมนาคมขนส่ง.....	303
7	สาธารณสุขโลก.....	307

ด้านเศรษฐกิจ

	โครงสร้างทางการเงินระดับภาค.....	309
--	----------------------------------	-----

ด้านสังคม

	การศึกษา.....	311
	การสาธารณสุข.....	314
	การรักษาความปลอดภัย.....	317
	ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม.....	319
	ขนบธรรมเนียมประเพณี.....	320

สารบัญภาคผนวก

ภาคผนวก ข	หน้า
1 แสดงจำนวนโรงงานตามที่ตั้งประเภทและสินค้า ปี 2525-2526 ..	321
2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนโรงงาน มูลค่าผลิตภัณฑ์ และจำนวนประชากรรายจังหวัด พ.ศ. 2525-2526	322
3 ผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาคงที่ ปี 2515 รายจังหวัด	323
4 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมรายสาขา ทุกจังหวัด ปี 2521	324
5 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวม แยกรายสาขา ทุกจังหวัด ปี พ.ศ. 2525 .	325
6 แสดงสัดส่วนของสาขาการผลิตของจังหวัดต่าง ๆ ในปี 2525 (ร้อยละ โดยเปรียบเทียบกับระดับภาค)	326
7 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครพนม เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ มวลรวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2525 จำแนกตามสาขาการ ผลิต (ตามราคาตลาด)	327
8 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์สาขาการผลิตของจังหวัด นครพนม เปรียบเทียบกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2521-2526	328
9 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	329
10 แสดงรายได้จากการจัดเก็บภาษีของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด นครพนม	330
11 พื้นที่ประชากรและการเปลี่ยนแปลงจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2522- 2527	331
12 แสดงจำนวนประชากรและอัตราการขยายตัวระหว่าง พ.ศ. 2522-2527 พื้นที่และความหนาแน่นของประชากรรายอำเภอ ในจังหวัดนครพนม	332
13 แสดงจำนวนประชากรและอัตราการขยายตัวระหว่าง พ.ศ. 2522-2527 พื้นที่และความหนาแน่นของประชากรรายตำบล ในเขตอำเภอเมืองนครพนม (ไม่รวมเทศบาล)	333

ภาคผนวก ข	หน้า
14 แสดงการเดินทางโดยสารประจำทาง	334
15 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งแต่ปี 2524 ถึง พ.ศ. 2526	338
16 แสดงรายจ่ายของเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งแต่ปี 2524 ถึง พ.ศ. 2528	339
17 แสดงอัตราการเพิ่มร้อยละของรายรับเทศบาลเมืองนครพนม	340
18 แสดงอัตราการเพิ่มเป็นร้อยละของรายจ่ายเทศบาลเมืองนครพนม .	341
19 แสดงงบดุลของเทศบาลเมืองนครพนม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2528	342
20 กราฟแสดงรายรับของเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2528	343
21 กราฟแสดงรายจ่ายของเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2528	344
22 กราฟแสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองนครพนม พ.ศ. 2524-2528	345
23 ปริมาณการค้าที่ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร	346
24 การนำเข้า-ออก ระหว่าง สปป.ลาว. เปรียบเทียบการค้าทั้งหมด ที่ผ่านด่านมุกดาหาร	346
25 การค้าที่ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร มค.-กค. 2531	347
26 การค้าที่ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร มค.-พย. 2530	348
27 แสดงชนิดและมูลค่าที่ไทยส่งออกไป สปป.ลาว. และนำเข้าจาก สปป.ลาว.	349
28 แสดงชนิดและมูลค่าที่ไทยส่งออกไป สปป.ลาว. และนำเข้าจาก สปป.ลาว. ปี 2528	350
29 แสดงชนิดและมูลค่าที่ไทยส่งออกไป สปป.ลาว. และนำเข้าจาก สปป.ลาว. ปี 2527	351

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครพนม

ก. ประวัติความเป็นมาและเหตุการณ์สำคัญ

1. สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา

ดินแดนอันเป็นที่ตั้งประเทศไทยปัจจุบัน เดิมคือ อาณาจักรสุวรรณภูมิ เป็นดินเดิมของชาวลัวะหรือละว้าวก เว้นดินแดนทางภาคใต้ซึ่งเป็นอาณาเขตของชาติมอญ อาณาจักรสุวรรณภูมิ แบ่งแยกอำนาจการปกครองออกเป็น 3 อาณาเขต คือ

1.1 อาณาเขตทวารวดี มีเนื้อที่อยู่ในตอนกลางบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่อกออกไปจากชายทะเลตะวันตกของอ่าวไทยจนถึงชายทะเลตะวันออก มีเมืองนครปฐมเป็นราชธานี

1.2 อาณาเขตยางหรือโยนก อยู่ตอนเหนือ ตั้งราชธานีอยู่ที่เมืองเงินยาง

1.3 อาณาเขตโคตรบูรณ ดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงมีเมืองนครพนมเป็นราชธานี

2. สมัยกรุงศรีอยุธยา

เมืองนครพนม ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พอจะรวบรวมได้ความว่า เป็นเมืองสืบเนื่องมาจากนครอาณาจักรโคตรบูรณ ซึ่งเดิมตั้งอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง และได้ย้ายมาตั้งอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ในราวรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

อาณาจักรโคตรบูรณเป็นแคว้นหนึ่งในลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งในสมัยนั้นมีแคว้นต่าง ๆ ตั้งอยู่ลุ่มฝั่งแม่น้ำโขงหลายแคว้น เช่น แคว้นสิบสองจุไทย แคว้นลานช้าง แคว้นเวียงจันทน์ แคว้นโคตรบูรณ แคว้นจำปาศักดิ์ เป็นต้น แต่ละแคว้นมีเจ้านครเป็นผู้ปกครอง

ส่วนตำนานของเมืองโคตรบูรณนั้น จากหลักฐานในพงศาวดารเหนือ คำให้การของชาวกรุงเก่าพงศาวดารเขมรและเรื่องราวทางอีสาน เขียนเป็นข้อความพดพิงคล้ายคลึงกันเป็นนิทานปรัมปรา สรุปได้ความว่า พระยาโคตรบองมีฤทธิ์ใช้กระบองขว้างพระยาแรกผู้มีบุญ ซึ่งขึ้นมาหาเขา ขว้างไม่ถูก จึงหนีไปได้ธิดาพระเจ้าลานช้าง บางฉบับก็ว่า พระยาโคตรบอง

มาจากลพบุรีบ้าง มาจากเวียงจันทน์ มาจากเมืองระแหงบ้าง มาจากเมืองสวรรคบุรีบ้าง แต่ในฉบับคำให้การของชาวกรุงเก่ากล่าวว่า พระยาโคตรบองเป็นโอรสพระร่วง หนีมาจากกรุงสุโขทัย ได้มาครองเมืองลานช้าง ซึ่งสันนิษฐานว่าคงจะได้กับธิดาพระเจ้าเวียงจันทน์ แล้วพระราชบิดาจึงให้มาครองเมืองโคตรบูรณ์ เป็นเมืองลูกหลวงขึ้นแก่นครลานช้าง

แต่ฉบับเขียนไว้ทางภาคอีสานว่า ครั้งหนึ่งพระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต มีพระราชประสงค์จะให้ราชบุตรองค์หนึ่งพระนามว่า เจ้าโคตะ (คงเป็นราชบุตรเขย) ครองเมือง จึงได้สร้างเมือง ๆ หนึ่งที่ปากน้ำหินบูรณ์ (ตรงข้ามอำเภอท่าอุเทนในปัจจุบัน) ให้ชื่อเมืองศรีโคตรบูรณ์ เป็นเมืองลูกหลวงขึ้นเมืองเวียงจันทน์ ตั้งให้เจ้าโคตะเป็นพระยาศรีโคตรบูรณ์ สืบเป็นเจ้าครองนครมาได้หลายพระองค์ จนถึงพระองค์ที่มีฤทธิ์ด้วยกระบอง จึงได้พระนามว่า พระยาศรีโคตรบอง และได้ย้ายเมืองมาตั้งที่ป่าไม้รวก หัวศรีมั่ง ริมแม่น้ำโขงฝั่งซ้าย (คือเมืองเก่าใต้เมืองท่าแขกในปัจจุบันนี้) เมื่อพระยาศรีโคตรบองถึงแก่อนิจกรรม เจ้าสุบินราช โอรสพระยาศรีโคตรบองครอบครองนครสืบแทนพระนามว่า พระยาสุมิตรธรรมราช เมื่อถึงอนิจกรรม เจ้าโพธิสารราชโอรสครองนครสืบแทน อำมาตย์ได้ผลัดเปลี่ยนกันรักษาเมือง

จนถึง พ.ศ. 2286 เจ้าเมืองระแหงให้โอรส 2 พระองค์ เลี้ยงบ๋องไฟองค์ละกระบอง ถ้าบ๋องไฟของใครไปตกที่ใดจะสร้างเมืองให้ครอง บ๋องไฟโอรสองค์ใหญ่ไม่ติด จึงได้ครองเมืองระแหงแทน บ๋องไฟองค์เล็กตกที่หัวขวาง (เวลานี้เรียกว่าเซบ๋องไฟ) ใกล้เคียงสร้างก่อและดงเชียงซอน จึงดำรัสสร้างเมืองที่นั่น แต่อำมาตย์คัดค้านว่าทำเลไม่เหมาะสมประจวบกับขณะนั้นผู้ครองนครศรีโคตรบูรณ์ว่างอยู่ อำมาตย์จึงเชิญเจ้าองค์นั้นขึ้นครองนคร โดยมีพระนามว่าพระยาขัติยวงษาราชบุตรมหาฤาไชยไตรเทพฤาเดชเชษฐบุรี ศรีโคตรบูรณ์หลวง ได้ซ่อมแซมบ้านเมือง วัด จนถึง พ.ศ. 2297 จึงพิราลัย เจ้าเอวก่านโอรสขึ้นครองนครแทน มีพระนามว่าพระบรมราชา พระบราราชาครองนครโคตรบูรณ์ได้ 24 ปี จึงพิราลัย เมื่อ พ.ศ. 2321 ท้าวคำสิงห์ ราชบุตรเขยพระบรมราชาได้นำเครื่องบรรณาการไปถวายพระเจ้าเวียงจันทน์ พระเจ้าเวียงจันทน์โปรดให้ท้าวคำสิงห์ครองเมืองโคตรบูรณ์แทนพระบรมราชา และมีพระนามว่า พระนครานุรักษ์ ผู้ครองนครนี้เห็นเมืองศรีโคตรบูรณ์ มิได้ตั้งอยู่ที่ปากน้ำหินบูรณ์อย่างเก่าก่อน (คือขณะนั้นตั้งอยู่ที่เมืองเก่าใต้เมืองท่าแขกปัจจุบัน) จึงให้เปลี่ยนชื่อเมืองเสียใหม่ เรียกว่าเมืองมรุกขนคร นามเมืองศรีโคตรบูรณ์จึงเลื่อนหายไปตั้งแต่นั้น

ในการที่ท้าวคำสิงห์ได้ครองเมืองโคตรบูรณ์ครั้งนั้น ท้าวกู่แก้ว โอรสพระบรมราชาซึ่งไปถวายตัวเป็นมหาดเล็กอยู่กับเจ้านครจำปาศักดิ์ตั้งแต่ชนมายุได้ 15 ชันษา ทราบว่าท้าวคำสิงห์ได้ครองนครแทนบิดาก็ไม่พอใจ จึงทูลลาเจ้านครจำปาศักดิ์ขึ้นมาเกลี้ยกล่อมราษฎรได้กำลังคนเป็นอันมาก แล้วสร้างเมืองขึ้นที่บ้านแก่งเหล็ก ริมห้วยน้ำยม เรียกว่าเมืองมหาชัย กอบแก้วตั้งแข็งเมืองอยู่ พระนครานุรักษ์ (คำสิงห์) ทราบจึงไปขอกำลังจากกรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) แต่ไม่ได้จึงไปขอกองเมืองญวนได้มา 6,000 คน แล้วจัดให้พลญวนพักอยู่ที่เมืองคำเกิด เพราะเกรงว่าท้าวกู่แก้วจะรู้ตัว ในระหว่างที่พระนครานุรักษ์เตรียมไพร่พลจะไปสมทบกับญวนนั้น ท้าวกู่แก้วทราบก่อนจึงยกไพร่พล 4,000 คน คุ่มเครื่องบรรณาการไปหาแม่ทัพญวนที่เมืองคำเกิดโดยแอบอ้างว่าเป็นเจ้าเมืองมรุกขนคร ฝ่ายญวนหลงเชื่อจึงสมทบไปที่เมืองมรุกขนครแตก พระนครานุรักษ์จึงพาครอบครัวหนีข้ามแม่น้ำโขงไปอยู่ที่ดงเขาก้างขวาแม่น้ำโขง แล้วแต่งคนไปขอกำลังจากเวียงจันทน์อีกครั้งหนึ่ง พระเจ้าเวียงจันทน์ให้พระยาเชียงสาเป็นแม่ทัพมาช่วยโดยตั้งค่ายอยู่ที่บ้านหนองจันทน์ (ใต้เมืองนครพนมปัจจุบัน 4 กิโลเมตร) ฝ่ายหนึ่งตั้งอยู่ที่บ้านธาตุน้อยศรีบุญเรืองอีกค่ายหนึ่ง แล้วจัดไพร่พลทั้งสองค่ายกระจายเป็นปีกกาโอบถึงกันเพื่อจะโจมตีเมืองมรุกขนคร ซึ่งอยู่ฝั่งตรงกันข้าม (เมืองเก่าใต้เมืองท่าแขกปัจจุบัน) ฝ่ายทัพญวนซึ่งตั้งอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงจัดทำสะพานเป็นแพลูกบวบจะยกข้ามแม่น้ำมาโจมตีทัพพระยาเชียงสา ฝ่ายพระยาเชียงสาใช้ปืนยิงตัดสะพานแพบวบขาด แล้วยกกำลังเข้าสู้รบกับญวนกลางแม่น้ำโขงถึงตะลุมบอน พระยาเชียงสาได้ชัยชนะฆ่าญวนตายเป็นจำนวนมาก ศพลอยไปติดเกาะเกาะนี้จึงได้ชื่อเรียกกันต่อ ๆ มาว่า "ดอนแกวกอง" มาจนทุกวันนี้ พระยาเชียงได้เกลี้ยกล่อมท้าวกู่แก้วให้ยินยอมแล้วให้ท้าวกู่แก้ว ครองเมืองนครมรุกขนครต่อไป ส่วนพระนครานุรักษ์นั้น พระยาเชียงสานำไปเวียงจันทน์ด้วยและให้ครองเมืองใหม่ซึ่งอยู่ที่บ้านเวินทราย

3. สมัยกรุงธนบุรี

ในปี พ.ศ. 2321 พระเจ้าศิริบุญสาร แห่งเวียงจันทน์ ได้ยกกองทัพไปตีพระตาพระวอที่บ้านกู่บ้านแกขวางจำปาศักดิ์ ฆ่าพระวอตาย พระตาเห็นเหลือกำลังจึงขอกองทัพกรุงธนบุรีมาช่วย สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกับพระยาสุรสีห์ยกทัพไปปราบปรามได้เมืองเวียงจันทน์ เมืองหนองคาย เมืองมรุกขนคร ส่วนพระเจ้าศิริบุญสารแห่งเมืองเวียงจันทน์และพระบรมราชา เจ้าเมืองมรุกขนครหนีไปอยู่เมืองคำเกิด

เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก เมื่อเสร็จจากการปราบปรามหัวเมืองเหล่านี้ ได้
อัญเชิญพระแก้วมรกตและพระบางและได้นำบรรดาโอรสพระเจ้าศิริบุญสารลงไปกรุงธนบุรีด้วย

4. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ครั้น พ.ศ. 2325 เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้
ปราบดาภิเษกขึ้นเสวยราชย์แล้ว ได้ทรงชุบเลี้ยงโอรสของพระเจ้าศิริบุญสารอยู่ที่กรุงเทพฯ เป็น
อย่างดี พระเจ้าศิริบุญสาร ซึ่งอยู่ที่เมืองคำเกิดได้ 5-6 ปี ทรงชราภาพ ทราบว่า โอรสอยู่ด้วย
ความผาสุกจึงเสด็จกลับเมืองเวียงจันทน์ หวังจะขอสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราช (ตามพระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขาซึ่งทรงนิพนธ์โดยกรมพระยา
คำรงราชานุภาพ กล่าวว่า เจ้าศิริบุญสารกลับจากเมืองคำเกิด จับพระยาสุโข ซึ่งเจ้าพระยา
มหากษัตริย์ศึกให้รักษาเมืองอยู่มาแล้ว เข้าตั้งอยู่ในเมือง ท้ายเพี้ยขุนบางไม่ยินยอมด้วย จึงหนีลง
มากรุงเทพฯ กราบทูลฯ ให้ทราบ) แต่ไม่ทรงวางพระทัย จึงตั้งให้เจ้านันทเสน โอรสองค์ใหญ่
ของพระเจ้าศิริบุญสารที่อยู่กรุงเทพฯ ให้กลับไปครองเมืองมรุกขนครสืบแทน

ครั้งถึง พ.ศ. 2337 เจ้านันทเสนแห่งเมืองเวียงจันทน์ ได้คบคิดกับพระบรม
ราชาทำหนังสือขอกำลังจากญวนเพื่อมารบกับกรุงสยาม ฝ่ายพระเจ้าแผ่นดินญวนมีความจงรักภักดี
ต่อกรุงสยาม จึงส่งหนังสือนั้นไปถวายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงโปรดเกล้าฯ
ให้เรียกเจ้านันทเสนและพระบรมราชาลงไปเฝ้าที่กรุงเทพฯ เมื่อได้ไต่สวนความจริงแล้ว จึงยก
โทษให้และได้แต่งตั้งให้พระเจ้าอินทวงศ์อนุชาเจ้านันทเสนให้ไปครองเมืองเวียงจันทน์แทน

ครั้นถึง พ.ศ. 2338 เกิดศึกพม่าทางเมืองเชียงใหม่ กองทัพไทยต้องไปปราบ
ปรามเจ้านันทเสนกับพระบรมราชาขออาสาไปในกองทัพ ยกกองทัพไปถึงเมืองเถิน พระบรมราชา
(พรหมมา) ก็ถึงแก่อนิจกรรม หัวสุดท้ายซึ่งเป็นโอรสของพระบรมราชาจึงนำเครื่องราชบรรณา
การไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทที่กรุงเทพฯ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หัวสุดท้ายเป็นพระ
บรมราชาครองเมืองมรุกขนครและให้เปลี่ยนนามเมืองเสียใหม่ว่า "เมืองนครพนม" ขึ้นตรงต่อ
กรุงเทพฯ การที่พระราชทานชื่อว่าเมืองนครพนมนั้นอาจเนื่องด้วยเมืองนี้เป็นเมืองลูกหลวงมาก่อน
มีความคำสัตย์ทางประวัติศาสตร์จึงให้ใช้คำว่า "นคร" ส่วนคำว่า "พนม" นั้นอาจจะเนื่องด้วย
จังหวัดนี้มีพระธาตุพนมประดิษฐานอยู่ ซึ่งเป็นปูชนียสถานที่สำคัญหรืออีกประการหนึ่ง อาจจะเนื่อง

ด้วยจังหวัดนี้เดิมมีอาณาเขตกินไปถึงฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง คือบริเวณเขตเมืองท่าแขกแห่งประเทศลาวปัจจุบัน ซึ่งมีภูเขาสลับซับซ้อนไปถึงแดนประเทศญวน จึงนำเอาคำว่า "พนม" มาใช้เพราะพนมแปลว่า "ภูเขา" ส่วนคำว่า "นคร" นั้น อาจรักษาชื่อเมืองไว้คือเมืองมรุกขนครนั่นเอง

ต่อมาปลายสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดให้พระยามหาอำมาตย์ (ห้อม อมาตยกุล) เป็นแม่ทัพ ส่วนทางนครเวียงจันทน์ก็ให้พระยาสุโขเป็นแม่ทัพ ยกกำลังมาสมทบกองทัพพระยามหาอำมาตย์ เพื่อโจมตีบ้านกวนกู่ กวนจั่ว ซึ่งเป็นกบฏและเมื่อได้ชัยชนะจึงได้กวาดต้อนครอบครัวมาไว้ที่เมืองนครพนม โดยที่บ้านหนองจันทร์เป็นที่ทำเลไม่เหมาะสม พระยามหาอำมาตย์จึงให้ย้ายเมืองนครพนมมาตั้งที่บ้านโพธิ์คำ หรือโพธิ์คำ (เข้าใจกันว่าคงจะเป็นคุ้มบ้านได้ในเมืองนครพนมนี้เอง)

จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2426 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวบุญมากเป็นพระพนมครานุรักษ์ ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองนครพนม อยู่ได้ 7 ปี ก็ถึงแก่อนิจกรรม ราชบุตรทองทิพย์บุตรพระพนมครานุรักษ์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาการแทน และในปี พ.ศ. 2424 ได้มีการปรับปรุงระเบียบการปกครองใหม่ โดยเริ่มแบ่งการปกครองออกเป็นมณฑล มีมณฑลลาวท้าว (เขตอุบลราชธานีปัจจุบัน) มณฑลลาวเฉียง (เขตเชียงใหม่) และมณฑลลาวพวน เป็นต้น เมืองนครพนมขึ้นอยู่ในเขตปกครองมณฑลลาวพวน ซึ่งตั้งกองบัญชาการอยู่ที่เมืองหนองคาย พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ทรงดำรงตำแหน่งข้าหลวงต่างพระองค์ เป็นผู้สำเร็จราชการมณฑลลาวพวนประทับอยู่ ณ เมืองหนองคาย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2442 ได้ปรับปรุงระเบียบการปกครองข้อบังคับการปกครองหัวเมือง โดยแต่งตั้งให้มีผู้ว่าราชการเมืองและกรมการเมือง คั้นแทนที่จะเรียกว่า อุปฮาด ราชวงศ์ราชบุตร ดังแต่ก่อน พร้อมได้แต่งตั้งตำแหน่งกรมการเมืองในทำเนียบขึ้นเรียกว่าปลัดเมือง ยกกระบัตรเมือง ผู้ช่วยราชการ พร้อมได้แต่งตั้งตำแหน่งกรมการเมืองในทำเนียบขึ้นเรียกว่าปลัดเมืองยกกระบัตรเมือง ผู้ช่วยราชการเมืองและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อุปฮาดโต๊ะเป็น พระพิทักษ์พนมนคร ดำรงตำแหน่งปลัดเมือง ส่วนข้าหลวงประจำบริเวณซึ่งเป็นข้าราชการที่กระทรวงมหาดไทยส่งมาประจำนั้น ก็ทำหน้าที่เป็นข้าหลวงดูแลราชการเมือง ควบคุมและให้ข้อปรึกษาแนะนำผู้ว่าราชการเมือง กรมการเมืองปรับปรุงการงานให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน ที่จัดและ

เปลี่ยนแปลงใหม่เมื่อ พ.ศ. 2454 พระวิจิตรकुศลสาร (อุยนาครทรรพ) ได้รับแต่งตั้งมาเป็นผู้ว่าราชการการเมืองนครพนม ภายหลังได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาพนมมนครานุรักษ์ ต่อมาทางราชการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคใหม่ โดยมีมณฑล จังหวัด อำเภอ และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา ฉะนั้น พระยาพนมมนครานุรักษ์ (อุย นาคทรรพ) จึงนับว่าเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมคนแรก

เทศบาลเมืองนครพนม ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2478 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองนครพนม มีพื้นที่ประมาณ 3.2 ตร.กม. (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 2096 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2478) และในปี 2523 ได้มีการขยายเขตเทศบาลออกไปอีกมีเนื้อที่ทั้งหมด 24.125 ตร.กม. (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 30 เล่มที่ 97 ตอนที่ 39 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2523) ส่วนสุขาภิบาลอยู่ในอำเภอต่าง ๆ มีดังนี้

อ.ท่าอุเทน	: ส.ท่าอุเทน (8.0 ตารางกิโลเมตร)
อ.ธาตุพนม	: ส.ธาตุพนม (4.62 ตารางกิโลเมตร)
อ.ศรีสงคราม	: ส.ศรีสงคราม (4.0 ตารางกิโลเมตร)
อ.นาแก	: ส.นาแก (5.01 ตารางกิโลเมตร)
อ.บ้านแพง	: ส.บ้านแพง (12.0 ตารางกิโลเมตร)
อ.นาหว้า	: ส.นาหว้า (10.0 ตารางกิโลเมตร)
อ.เรณูนคร	: ส.เรณูนคร (24.0 ตารางกิโลเมตร)
อ.ปลาปาก	: ส.ปลาปาก (12.0 ตารางกิโลเมตร)

2 ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็นเขตย่อยตามลักษณะธรณีสัณฐานและโครงสร้าง ได้ 4 เขต คือ ทิวเขาและที่สูงทางด้านทิศตะวันตกทิวเขาและภูเขาไฟทางด้านทิศใต้ ที่ราบลุ่มแม่น้ำชีและแม่น้ำมูล ที่ราบตอนบนริมฝั่งแม่น้ำโขง จากการศึกษาเนื้อที่

ของแผ่นดิน จำแนกตามระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล จากแผนที่ภูมิประเทศ กรมแผนที่ทหาร พบว่า สภาพพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณร้อยละ 60.63 เป็นที่ราบและที่ราบเนิน และอีกประมาณร้อยละ 31.82 เป็นที่ราบเชิงเขาหรือที่ราบสูงชอยแบ่ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 7.75 เป็นทิวเขา เมื่อพิจารณาจากความสูงจากระดับน้ำทะเล ความต่างระดับสัมพันธ์และความต่างระดับสมบูรณ์ แสดงว่ามีพื้นที่ดินถูกกัดกร่อนออกไปมากกว่าร้อยละ 80 ทำให้สภาพพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่จะราบเรียบ พื้นที่ส่วนใหญ่จะต่ำกว่า 200 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

จังหวัดนครพนม มีลักษณะภูมิประเทศทั่วไป เป็นป่าที่ราบที่เนินสูง เป็นพื้นที่ภูเขา พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นและที่ราบลุ่ม พื้นที่โดยเฉลี่ยแล้วสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 140 เมตร ลักษณะภูมิประเทศพอจะแบ่งออกได้เป็น 2 เขต ดังนี้คือ

1. เขตตอนเหนือ สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลอนตื้น เป็นที่ราบลุ่ม ส่วนมากเป็นทุ่งกว้าง มีป่าไม้สลัดพื้นที่ บางส่วนมีน้ำท่วม จึงเหมาะแก่การทำนาในปีใดถ้าฝนตกชุกมักเกิดน้ำท่วมและทางเหนือสุดของจังหวัดในเขตอำเภอบ้านแพง มีเทือกเขาภูถ้ำกุดผ่านและเลยเข้าไปในเขตอำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย ในเขตนี้อังมีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่านคือแม่น้ำอูน แม่น้ำสงคราม สำหรับอำเภอยังอยู่ในเขตนี้อีก มีอำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทนและอำเภอนาหว้า

2. เขตตอนใต้ บริเวณใกล้แม่น้ำโขง เป็นที่ราบทุ่งนามีน้ำท่วมถึง ส่วนทิศตะวันตกซึ่งอยู่ห่างจากแม่น้ำโขงออกไปเป็นป่าไม้เต็งรัง พื้นดินส่วนมากเป็นหินลูกรัง บางส่วนมีลักษณะเป็นเนินและที่ต่ำสลับกัน มีแม่น้ำก้ำไหลผ่านพื้นที่บริเวณนี้เหมาะแก่การทำนา ปลูกพืชไร่และยาสูบ ตลอดจนการประมงน้ำจืด ในแม่น้ำโขง ยาสูบปลูกมากในเขตอำเภอธาตุพนม อำเภอยังอยู่ในเขตตอนใต้มีอำเภอมืองนครพนม อำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก และอำเภอปลาปาก

3. ภูมิอากาศ

อีลาร์ท (A.L.VAN DEN EELAART) ได้จำแนกภูมิอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยยึดเกณฑ์ปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันที่มีฝนตก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ภูมิอากาศเขตร้อนชื้นในเขตร้อนที่มีฤดูฝนยาว (Tropical Nonsoon Climate with Long Rainy Season) ซึ่งจะมีความชื้นสูงเพียงระยะเวลา 6.5-8 เดือน แบ่งเป็นเขตย่อย ๆ 2 เขต :

1.1 บริเวณที่มีฝนตกหนัก (with high rainfall) ปรากฏอยู่ในเขตเดียวคือ พื้นที่ด้านต้นลม (wind ward) ของทิวเขาใหญ่ซึ่งเป็นทิวเขาสูง ส่วนหนึ่งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา

1.2 บริเวณที่เป็นภูเขา ซึ่งในหุบเขามีฤดูกาลที่อากาศเย็นและแห้งแล้ง (MOUNT AINOUS WITH AND DRY SEASON IN VALLEYS) พบทั่วไปในเขตที่สูง และภูเขาทางด้านตะวันตก ทางด้านใต้ของทิวเขาสันกำแพง พนมดงรักและภูแดนไทย ทิวเขาภูพานในจังหวัดสกลนครและกาฬสินธุ์

2. ภูมิอากาศเขตร้อนชื้นในเขตร้อนที่มีฤดูฝนและฤดูแล้ง (TROPICAL MONSOON CLIMATE WITH RAINY AND DRY SEASON) ซึ่งมีความชื้นระยะเวลา 5.5-6.5 เดือน แบ่งเป็นเขตย่อยได้ 3 เขต คือ:

2.1 บริเวณที่มีฝนพอประมาณหรือฝนหนา (WITH MODERATE TO HIGH RAINFALL) พบทั่วไปเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ในแอ่งสกลนคร ด้านต้นลมของทิวเขาภูพาน และจังหวัดอุบลราชธานีบางส่วน

2.2 บริเวณที่มีฝนน้อย (WITH LOW RAINFALL) กระจายบริเวณขอบด้านตะวันตก ตั้งแต่ทิวเขาคงพญาเย็น ลงมาจนถึง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา และด้านใต้ของภาคบริเวณพื้นที่เขตอับลม ของทิวเขาพนมดงรักในจังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และ อุบลราชธานี บางส่วน

2.3 บริเวณที่มีฝนน้อย มีฤดูกาลให้มีอากาศเย็นและแห้งแล้ง (WITH LOW RAINFALL AND COLD DRY SEASON) พบบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในจังหวัดเลย

3. ภูมิอากาศเขตร้อนที่มีฤดูแล้งยาว (TROPICAL MONSOON CLIMATE WITH LONG DRY SEASON) มีความชื้นระยะเวลา 4.5-5.5 เดือน เป็นบริเวณที่มีฝนตกน้อย (WITH LOW RAINFALY) กระจายตอนกลางแอ่งโคราชในจังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และบางส่วนของจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นแหล่งปลูกปอที่สำคัญของภาค

จังหวัดนครพนมมีที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของภาค เมื่อพิจารณาจากปัจจัยทางด้านความชื้นและอุณหภูมิจัดว่าจังหวัดนครพนมมีภูมิอากาศในเขตร้อน ที่มีฤดูฝนและฤดูแล้ง (TROPICAL MONSOON CLIMATE WITH RAINY AND DRY SEASON) ซึ่งมีความชื้นระยะเวลา 5.5-6.5 เดือน อยู่ในส่วนบริเวณที่มีฝนพอประมาณหรือฝนหนัก (WITH MOPERATE TO HIGH RAN FALL)

จังหวัดนครพนมได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดผ่านในฤดูหนาว โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดผ่านในฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม ทำให้มีฝนตกชุกในช่วงฤดูฝน จังหวัดนครพนมมี 3 ฤดูกาล คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนของทุกปี ฤดูร้อน จะมีอากาศร้อนอบอ้าว อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 29.53 องศาเซลเซียส (สถิติตั้งแต่ปี พ.ศ.2518-2527) เดือนเมษายนของทุกปีจะเป็นเดือนที่ร้อนที่สุด

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายนของทุกปี ในบางส่วนของจังหวัดจะมีฝนตกชุกมาก โดยเฉพาะอำเภอที่อยู่ริมแม่น้ำโขงจะประสบอุทกภัย ได้รับความเสียหายเป็นประจำทุกปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,895.3 มิลลิเมตร/ปี (รอบ 10 ปี พ.ศ.2518-2527)

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคมของทุกปี ในฤดูนี้โดยทั่วไปอากาศจะหนาวเย็นจัด อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 10.7 องศาเซลเซียส (ในรอบ 10 ปี)

ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยร้อยละ 78.0 พิสัยระหว่างร้อยละ 56.3-89.7 ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 60 ตลอดทั้งปี

4. ทรัพยากรธรรมชาติ

ก. ดิน

ลักษณะภูมิประเทศและธรณีสัณฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. กลุ่มดินตะกอนและที่ลุ่มต่ำ เป็นดินที่เกิดค่อนข้างใหม่ มีอายุน้อย เนื้อดินมีหลายชนิดตั้งแต่เนื้อละเอียดจนถึงทรายหยาบ การกระจายของกลุ่มดิน จะอยู่ตอนกลางของภาคที่เป็นที่ราบและที่ลุ่มริมฝั่งน้ำ กลุ่มดินหลักในกลุ่มดินประเภทนี้ได้แก่ กลุ่มดินตะกอนริมน้ำ (ALLUVIAL SOILS) ซึ่งเป็นดินใหม่เกิดจากการทับถมโดยน้ำตามที่ราบลุ่มน้ำ เช่น ที่ราบริมแม่น้ำชี-มูลและสาขา ชั้นดินไม่เจน ดินเป็นดินเหนียว ส่วนใหญ่ใช้ปลูกข้าว

2. กลุ่มดินพอดซอล เป็นดินที่มีอายุมาก มักเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินที่เป็นหินหลายประเภทและมักพบศิลาแลง อยู่เสมอในดินกลุ่มนี้ กระจายอยู่ทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถัดจากดินตะกอนและดินแอ่งต่ำ

3. กลุ่มดินเลตโตซอล (LATOSALS) เป็นดินตะกอนที่ถูกทับถมโดยน้ำในที่ราบชั้นบันไดที่มีอายุมากเป็นส่วนใหญ่ มักพบเป็นหย่อม ๆ บนที่ราบชั้นบันไดที่สูง ๆ ซึ่งเหลือตกค้างจากการพังทลาย ชั้นดินเรียงตัวชัดเจน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีไม่มากนัก

4. กลุ่มดินที่มีสีน้ำตาลปนแดง-ดำ มีวัตถุต้นกำเนิดจากหินปูน มีกลุ่มดินหลักเช่น กลุ่มดิน RED BROWN EARTH พบในบริเวณที่มีอากาศช่วงแล้วชัดเจน มีความอุดมสมบูรณ์ไม่มากนัก เหมาะสมกับการกสิกรรม

ลักษณะดินของจังหวัดนครพนม มีดังนี้

1) กลุ่มดิน พื้นที่ของจังหวัดนครพนม สามารถแบ่งกลุ่มดินตามประเภทของดิน ได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ เรียงตามลำดับจากพื้นที่มากไปหาพื้นที่น้อย (แผนที่ที่ 4)

กลุ่มดินไร่ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดของ
จังหวัด

กลุ่มดินคละ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมดของ
จังหวัด

พื้นที่ภูเขาและที่สูง ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่
ทั้งหมดของจังหวัด

กลุ่มดินไร่ มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่จังหวัดนครพนมและ
กระจัดกระจายอยู่ในบริเวณด้านทิศเหนือของจังหวัด กลุ่มดินไร่ของจังหวัดสามารถแบ่งออกตาม
คุณสมบัติของดินได้ดังนี้

กลุ่มดินไร่ดี (ใช้อักษรย่อว่า รต.) ส่วนใหญ่อยู่ทางตอนกลาง
และทิศเหนือของจังหวัด ดินไร่กลุ่มนี้อยู่ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม
อำเภอนาหว้า อำเภอท่าอุเทน อำเภอเมืองและอำเภอปลาปาก

กลุ่มดินไร่ทั่วไป (ใช้อักษรย่อว่า รท.) มีพื้นที่กระจายอยู่ทั่วไป
ในจังหวัด ดินไร่กลุ่มนี้อยู่ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทน
อำเภอเมือง อำเภอนาแก และอำเภอธาตุพนม

กลุ่มดินไร่ดี (ใช้อักษรย่อว่า รค.) ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณทาง
ทิศตะวันตกของจังหวัด ซึ่งอยู่ในบริเวณอำเภอนาหว้า

กลุ่มดินไร่ดี (ใช้อักษรย่อว่า รค.) ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณ
ริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตอำเภอบ้านแพง อำเภอท่าอุเทน และอำเภอเมือง

กลุ่มดินนา มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่จังหวัดนครพนม
ส่วนมากครอบคลุมพื้นที่ทางทิศตอนกลางและตามลำน้ำต่าง ๆ ของจังหวัด กลุ่มดินนาสามารถ
แยกออกตามคุณสมบัติของดินได้ดังนี้

กลุ่มดินนาทั่วไป (ใช้อักษรย่อว่า นท.) ครอบคลุมพื้นที่ อำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทน อำเภอเรณูนคร และอำเภอธาตุพนม

กลุ่มดินนาดี (ใช้อักษรย่อว่า นด.) อยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำ
สงครามทางทิศเหนือและทางทิศใต้ของจังหวัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอบ้านแพ่ง อำเภอ
ศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอท่าอุเทน อำเภอเมือง อำเภอเรณูนคร และอำเภอธาตุพนม
กลุ่มดินนาริมฝั่งน้ำ (7L) ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง
ในเขตอำเภอบ้านแพ่ง และอำเภอท่าอุเทน

กลุ่มดินนาดี (ใช้อักษรย่อว่า นต.) ครอบคลุมพื้นที่ทิศตะวันออก
ออกเฉียงเหนือของอำเภอเมือง

กลุ่มดินคละ ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ส่วนมาก
จะอยู่บริเวณทิศตะวันตกทางตอนกลางและทิศใต้ของจังหวัด สามารถแยกเป็นกลุ่มดินย่อยได้ดังนี้

กลุ่มดินไร้ต้นคละกับดินนาดี (ใช้อักษรย่อว่า รต./นต.)
อยู่ในพื้นที่ของอำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอท่าอุเทน อำเภอปลาปาก และอำเภอ
นาแก

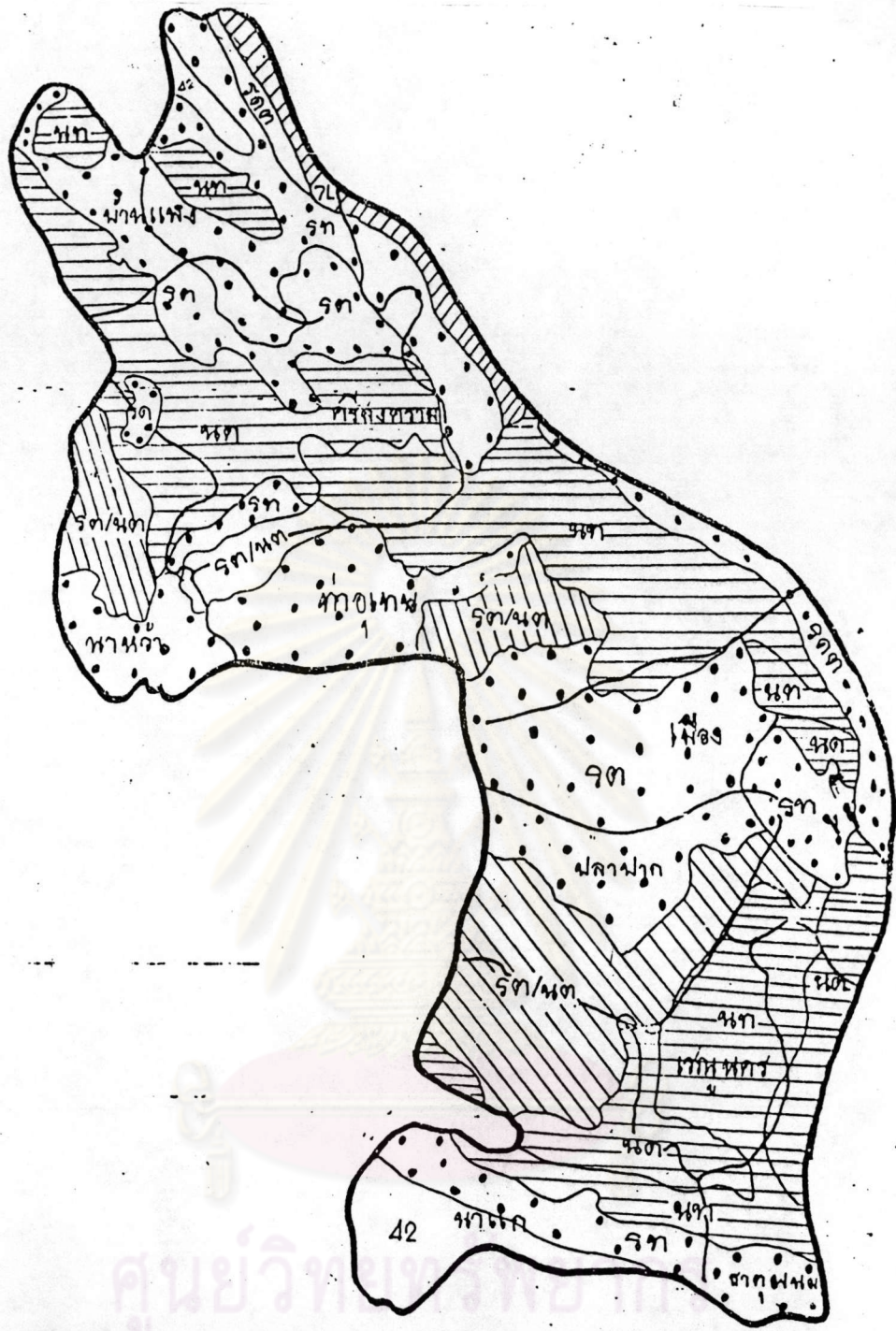
พื้นที่ภูเขาและที่สูง (42) ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้ง
จังหวัด ส่วนมากจะอยู่บริเวณตอนใต้ของจังหวัดในพื้นที่อำเภอนาแก และบางส่วนทางทิศเหนือ
ในเขตอำเภอบ้านแพ่ง

2) ดินเค็ม จังหวัดนครพนมมีดินเค็มตั้งแต่ระดับเค็มน้อยถึงเค็มจัด
แต่เป็นพื้นที่น้อยมาก ส่วนใหญ่อยู่ทางตอนกลางและทิศตะวันตกของจังหวัด (แผนที่ที่ 5)

ดินเค็มน้อย พื้นที่ที่ถูกจัดว่าเป็นดินเค็มน้อยของจังหวัดมีอยู่จุดเดียว
ในพื้นที่นาบางส่วนของอำเภอธาตุพนม

ดินเค็มปานกลาง เป็นกลุ่มดินเค็มที่มีปริมาณรองลงมาจากกลุ่มดิน
เค็มน้อย ครอบคลุมพื้นที่นาบางส่วนของอำเภอนาหว้า

การศึกษาเพื่อวางนโยบายการพัฒนาเทศบาลเมืองนครพนม

การศึกษานี้จัดทำในระดับ :
ภาคและจังหวัด

แผ่นที่ : 4

แสดง : ลักษณะดินของจังหวัด นครพนม

สัญลักษณ์ :

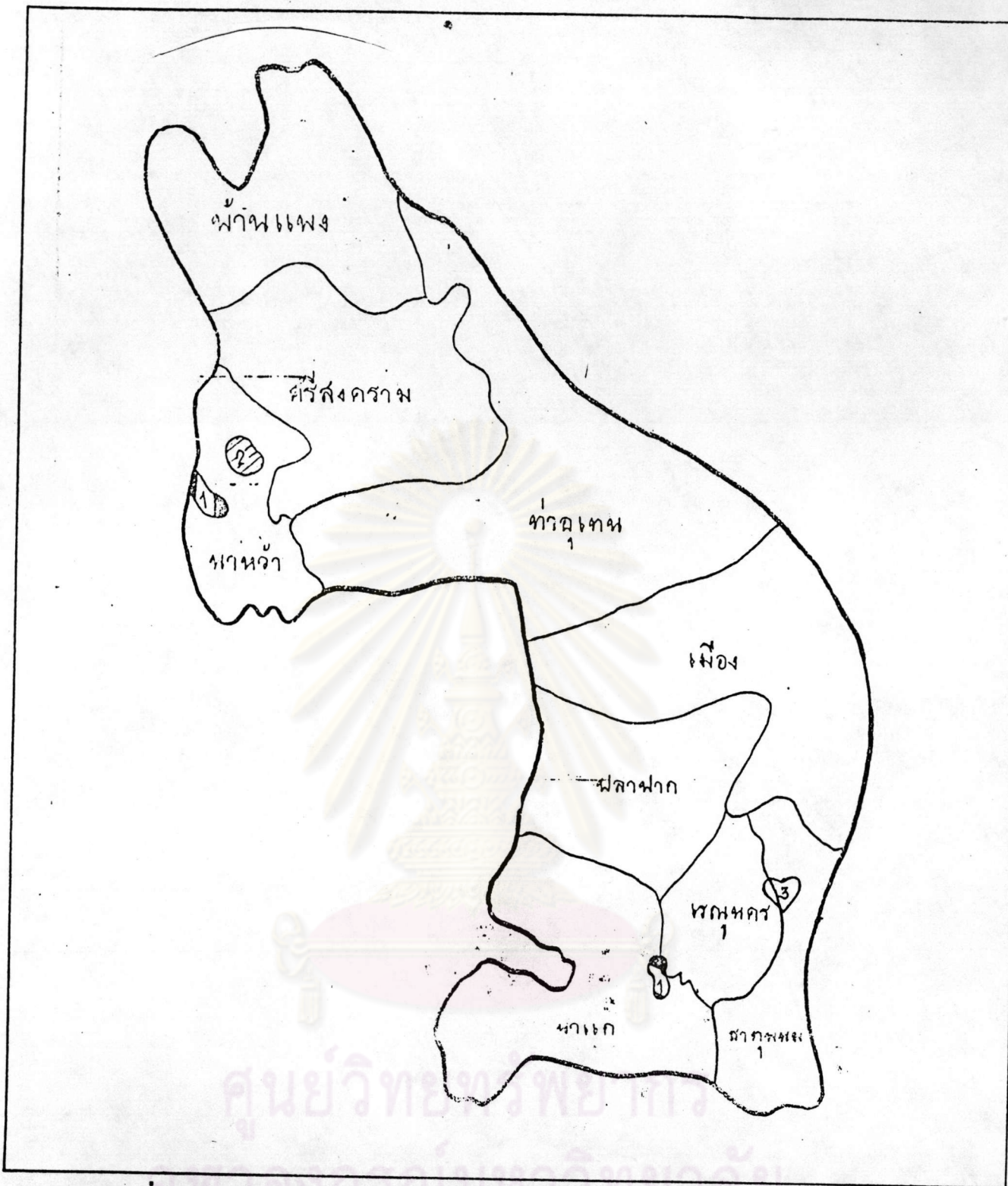
- กลุ่มดินนา
- กลุ่มดินไร่
- กลุ่มดินพราน

- กลุ่มดินคละ
- ดินริมฝั่งน้ำ (๗๖)
- ภูเขา (42)

- เขตประเทศ
- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- เขตตำบล
- จังหวัด
- อำเภอ
- กิ่งอำเภอ

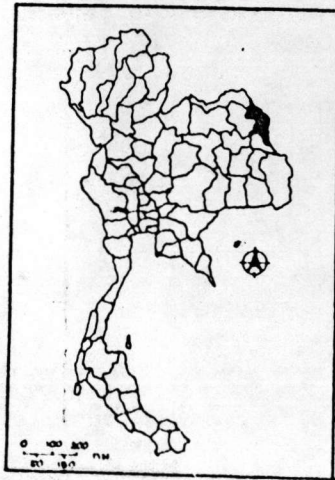
ที่มา :

การศึกษาเพื่อวางนโยบายการพัฒนาเทศบาลเมืองนครพนม

การศึกษาในระดับ :
ภาคและจังหวัด

แสดง : บริเวณที่มีปัญหาดินเค็ม

แผ่นที่ : 5

สัญลักษณ์ :

ดินเค็มจัด

ดินเค็มปานกลาง

ดินเค็มน้อย

- .....เขตประเทศ
- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- เขตตำบล
- จังหวัด
- อำเภอ
- กิ่งอำเภอ

ที่มา :

ดินเค็มจัด ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอนาทวี และอำเภอ
นาแก สำหรับกลุ่มของดินที่ถูกจัดว่าเป็นดินเค็มนั้นส่วนมากจะเป็นกลุ่มดินนา แต่กลุ่มดินแร่ที่ถูกจัด
ว่าเป็นดินเค็มนั้นมีอยู่ค่อนข้างน้อย

3) ดินที่เป็นปัญหาของจังหวัด ดินที่เป็นปัญหาในที่นี้หมายถึงกลุ่มดินที่ต้อง
ได้รับการจัดการเป็นพิเศษ และเป็นดินที่มักจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเกษตรของจังหวัด

ดินไร้ดิน (ร.ต.) ส่วนใหญ่เป็นดินไร้ดินในบริเวณอำเภอบ้านแพง
อำเภอนาทวี อำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทน อำเภอปลาปาก (แผนที่ที่ 4) ดินชั้นในที่นี้
หมายถึงดินที่มีหน้าดินชั้น คือมีความลึกประมาณ 50-150 เซนติเมตร ส่วนใหญ่มักจะมีก้อนกรวด
เป็นองค์ประกอบของเนื้อดิน เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย
เป็นอุปสรรคต่อการขุดบ่อหรือสระเพื่อเก็บกักน้ำ ต้องใช้เวลาหลายปีจึงจะสามารถเก็บน้ำได้ดี
ก้อนกรวดที่อยู่ชั้นดินลึกลงไปเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมดินและการกำจัดวัชพืช

ดินเค็ม ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ในอำเภอนาทวี อำเภอธาตุพนมและ
อำเภอนาแก เป็นดินที่มีปริมาณเกลือที่ละลายน้ำได้อยู่เป็นปริมาณมากเกินความต้องการของพืช
ดินเค็มในภาคอีสานส่วนใหญ่เป็นดินที่มีปริมาณเกลือโซเดียมคลอไรด์อยู่เป็นจำนวนมาก และมี
อิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของพืช ที่สำคัญทำให้อัตราการเจริญเติบโตของพืชลดลง ยังผลให้ผล
ผลิตพืชลดลงกว่าที่ปลูกในดินปกติ และถ้าดินมีความเค็มมากอาจจะทำให้ปลูกพืชไม่ได้ (แผนที่ที่ 5)

โดยทั่วไปนั้น ดินในจังหวัดนครพนมมีศักยภาพปานกลางสำหรับการพัฒนาการเกษตร
ส่วนใหญ่เป็นดินที่ต้องได้รับการปรับปรุงในด้านต่าง ๆ เช่น ต้องมีการจัดการในแง่ความอุดม
สมบูรณ์ของดินนา เป็นต้น ดินที่มีศักยภาพสูงในการปลูกข้าวส่วนใหญ่อยู่ใกล้ลุ่มน้ำ และเป็นพื้นที่
มีปัญหาสภาวะน้ำท่วมขังในฤดูฝน ดินที่มีศักยภาพสูงในการผลิตพืชไร่ส่วนใหญ่อยู่ในที่สูงซึ่งเป็นเขต
ที่มีอัตราการชะล้างของหน้าดินค่อนข้างสูง นอกจากนี้ดินบางส่วนยังมีปัญหาในแง่เป็นดินเค็มหน้าดิน
ชั้น และเป็นดินทรายจัด

ข. แหล่งน้ำ

ภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นที่ราบสูง ระบบ

ของลำน้ำมีลักษณะการไหลของน้ำเป็นก้างปลาหรือระบบแบบคันไม้ คือจะมีแม่น้ำสายใหญ่เป็นแกนกลาง และมีสาขาคือลำห้วยต่าง ๆ ไหลลงสู่แม่น้ำใหม่ ต้นกำเนิดของแม่น้ำในบริเวณนี้ได้แก่ภูเขาตอนกลางของภาค ทิวเขาเพชรบูรณ์ ทิวเขาดงพญาเย็น ทิวเขาสันกำแพงและพนมดงรัก

แหล่งน้ำที่สำคัญและมีผลต่อกิจกรรมการเกษตรของจังหวัดประกอบด้วย

1) แม่น้ำ แม่น้ำสำคัญในเขตจังหวัดนครพนมมี 3 สาย ได้แก่

- แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำที่มีความลึกมาก และเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาวและประเทศไทย เนื่องจากเป็นแม่น้ำที่มีความลึกทำให้ตลิ่งมีความชันมาก การนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรจึงต้องใช้งบประมาณมาก

- แม่น้ำสงคราม มีต้นน้ำอยู่บริเวณเทือกเขาภูพานในเขตอำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร ไหลผ่านเข้ามาที่จังหวัดนครพนม ที่อำเภอบ้านแพง อำเภอนาหว้า อำเภอศรีสงคราม และอำเภอท่าอุเทน ไหลลงแม่น้ำโขงที่อำเภอท่าอุเทน เป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม แม่น้ำนี้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรได้ไม่มากนัก เนื่องจากเป็นแม่น้ำที่มีตลิ่งชันและมีกระแสน้ำเชี่ยวกรากในฤดูฝน

- ลำน้ำบัง มีต้นน้ำอยู่บริเวณอำเภอบางปลา เป็นลำน้ำสายสั้น ๆ ไหลผ่านอำเภอนาแก และอำเภอธาตุพนม แล้วไหลลงแม่น้ำโขง

นอกจากนี้ยังมีลำห้วยเล็ก ๆ อีกหลายสาย เช่น ลำน้ำอูน ห้วยน้ำยาม และลำห้วยก่ำ ไหลผ่านในเขตจังหวัดนครพนม แต่เป็นลำน้ำสายสั้น ๆ ไม่ได้มีการนำมาใช้เพื่อการเกษตร

2) บึงและหนองน้ำธรรมชาติ มีกระจัดกระจายอยู่ในบริเวณที่แม่น้ำสงครามไหลผ่าน ส่วนมากอยู่ทางตอนกลางของจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอนาหว้าและอำเภอศรีสงคราม

ตารางที่ 2 โครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง ของจังหวัดนครพนม

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	สถานที่ตั้ง อำเภอ	บรรจุ (ล้าน ม ³)	เนื้อที่ชลประทาน (ไร่)
1.	อ่างบึงมอ	ท่าอุเทน	0.34	อุปโภค
2.	อ่างห้วยเชียงยืน	ท่าอุเทน	0.34	1,300
3.	อ่างห้วยส้มโอง	เมือง	2.42	10,000
4.	อ่างภูกระแต	เมือง	0.20	500
5.	อ่างหนองญาติ	เมือง	6.79	4,950
6.	อ่างห้วยก้านเหลือง	นาแก	7.40	8,700
7.	อ่างห้วยศรีคุณ	นาแก	1.80	6,600
8.	อ่างบ้านคดน้อย	นาแก	5.20	5,800
9.	อ่างห้วยแคน	ปลาปาก	11.09	5,000
10.	อ่างร่องกระเบา	ธาตุพนม	0.34	150
	รวม		35.92	43,000

ที่มา : สำนักงานชลประทานจังหวัดนครพนม

ค. การชลประทาน

การชลประทานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มมีมานานพอสมควร แต่ได้รับการสนใจในการพัฒนาหรืองบประมาณน้อยกว่าส่วนอื่น ๆ การชลประทานเริ่มมีครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2482 แต่เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2519 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ชลประทานเพียง 11 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ชลประทานทั้งประเทศ และในปี พ.ศ. 2526 มีเนื้อที่ชลประทานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างแล้วเสร็จจำนวนประมาณ 2,952,189 ไร่ สำหรับจังหวัดนครพนม มีโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง 10 โครงการ รวมพื้นที่ในและนอกโครงการชลประทานที่ได้รับน้ำจำนวน 57,040 ไร่ และยังสามารถสูบน้ำในการทำนาปีอีก 6,720 ไร่ ทำนาครั้งที่สองอีก 10,630 ไร่ นอกจากนี้ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของการพลังงานแห่งชาติก็เป็นโครงการสร้างพื้นฐานอีกประเภทหนึ่งที่สนับสนุนการเกษตรของจังหวัด สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในจังหวัดนครพนมมีจำนวนทั้งสิ้น 23 แห่ง สถานีสูบน้ำแต่ละแห่งสามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เกษตรได้จำนวน 3,000 ไร่

ง. ป่าไม้

ป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เบญจพรรณหรือป่าเต็งรังเป็นส่วนมาก มีป่าดงดิบอยู่บริเวณขอบของภาค และเขตภูเขาภายในภาค และเนื่องจากภูมิประเทศที่เป็นบริเวณค่อนข้างราบ การกระจายของฝนไม่ค่อยสม่ำเสมอ พื้นที่ส่วนใหญ่จึงอยู่ในสภาพแห้งแล้งในฤดูแล้ง พืชพรรณธรรมชาติจึงมักจะเป็นพวกที่ผลิตใบในฤดูแล้ง ได้แก่ป่าดงดิบ (TROPICAL EVERGREEN FOREST) มีอยู่บริเวณหุบเขาใกล้ลำน้ำ และบริเวณฝนชุก เช่น บริเวณลุ่มน้ำสงคราม ป่าดงดิบเขา (HILL EVERGREEN FOREST) มีแถวจังหวัดเลย ป่าสน มีบริเวณยอดเขาสูงกว่า 700 เมตรขึ้นไป เช่นที่ภูกระดึง จ.เลย และมีป่าไม้ประเภทผลัดใบจำพวกไม้แดง ประดู่ ตะแบก ส้าน สมอ เป็นต้น กระจายอยู่ทั่วไป

เนื้อที่ป่าไม้ของจังหวัดนครพนม มีประมาณ 3.2 ล้านไร่ ในปี 2504 ถูกบุกรุกทำลายเรื่อยมาจนถึงปี 2528 เนื้อที่ป่าถูกบุกรุกทำลายไปเป็นจำนวนกว่าร้อยละ 88 หรือประมาณ 2.82 ล้านไร่ สาเหตุสำคัญคือ ความต้องการที่ดินอันเป็นปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนครัวเรือนเกษตร

จังหวัดนครพนมมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งสิ้น 1,157.24 ตารางกิโลเมตร หรือ 723,275 ไร่ จากจำนวนพื้นที่ทั้งหมด 3.4 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ ประกอบด้วยไม้มีนาชนิด เช่น ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ตะแบก และไม้พะยุง แยกเป็นป่าสงวนแห่งชาติ 11 แห่ง และป่าเตรียมการสงวน 2 แห่ง ทางตอนใต้ของจังหวัดมีป่าดงภูพาน และป่าห้วยศรีคุณ ซึ่งเป็นป่าไม้ยืนต้นทิวเขาภูพาน ป่าทั้งสองนี้ อาณาเขตอยู่ทั้งในพื้นที่จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 200-600 เมตร มีลักษณะเป็นป่าดิบที่มีสภาพและมีความสมบูรณ์

ป่าสงวนแห่งชาติ 11 ป่า เนื้อที่ 433,940 ไร่ หรือ 694.304 ตารางกิโลเมตร มีดังนี้

1. ป่าสักพุ่มแก ท้องที่อำเภอนาแก เนื้อที่ 162.50 ไร่
2. ป่าสักหนองห้าง ท้องที่อำเภอนาแก เนื้อที่ 100 ไร่
3. ป่าห้วยศรีคุณ ท้องที่อำเภอนาแก เนื้อที่ 16,875 ไร่
4. ป่าหนองบัวโค้ง ท้องที่อำเภอนาแก เนื้อที่ 8,187.50 ไร่
5. ป่าภูลังกา ท้องที่อำเภอบ้านแพง เนื้อที่ 44,031 ไร่
6. ป่าดงโพนสว่าง-ปลาปาก ท้องที่อำเภอเมืองนครพนม อำเภอปลาปาก เนื้อที่ 63,750 ไร่
7. ป่าดงเชียงยืน ท้องที่อำเภอท่าอุเทน เนื้อที่ 11,950 ไร่
8. ป่าดงเขกา แปลงที่ 1 ท้องที่อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอท่าอุเทน เนื้อที่ 67,917 ไร่
9. ป่าดงเมฆา ท้องที่อำเภอบ้านแพง เนื้อที่ 65,000 ไร่
10. ป่าบ้านโพนตูม-นางุม ท้องที่อำเภอศรีสงครามและอำเภอท่าอุเทน เนื้อที่ 131,850 ไร่
11. ป่าดงหมู ท้องที่อำเภอธาตุพนม เนื้อที่ 24,117 ไร่

ป่าเตรียมการสงวน มีป่าที่ต้องดำเนินการสงวนต่อไปรวม 2 ป่า เนื้อที่ 264,426.25 ไร่ หรือ 423.082 ตารางกิโลเมตร ดังนี้

1. ป่าดงภูพาน ท้องที่อำเภอนาแก เนื้อที่ประมาณ 118,801.25 ไร่
2. ป่าดงเขกา แปลงที่ 2 ท้องที่อำเภอเมือง อำเภอท่าอุเทน เนื้อที่ประมาณ 145,625 ไร่

นอกนั้นเป็นเนื้อที่ป่าประเภทอื่น ๆ อีก 24,908.75 ไร่ หรือ 39.854 ตารางกิโลเมตร

5 การใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน จำแนกการใช้ที่ดินออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ตามลำดับคือ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร ร้อยละ 50.08 ของพื้นที่ภาค (52,853,887 ไร่) พื้นที่ไม่ได้จำแนกประเภทร้อยละ 34.48 (36,391,945 ไร่) และพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 15.44 (16,288,125 ไร่) ซึ่งสัดส่วนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่าของประเทศซึ่งเท่ากับร้อยละ 38.54 และพื้นที่ป่าไม้มีค่าต่ำกว่าของประเทศ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 30.55

พื้นที่ของจังหวัดนครพนมมีทั้งหมด 3,445,417.5 ไร่ (5,512.668 ตารางกิโลเมตร) คิดเป็นร้อยละ 3.26 ของพื้นที่ภาค มีการใช้ที่ดินแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือพื้นที่ถือครองทางการเกษตรจำนวนมากถึงร้อยละ 40.38 ของพื้นที่จังหวัด (1,391,100 ไร่) พื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 11.07 (381,250 ไร่) และพื้นที่ไม่ได้จำแนกมีร้อยละ 48.56 (1,673,068 ไร่) เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของภาคแล้ว ปรากฏว่าสัดส่วนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัดนครพนมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาค ซึ่งเท่ากับร้อยละ 50.08 พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดนครพนมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาค ซึ่งเท่ากับร้อยละ 15.44

6 การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคอื่นของประเทศ สามารถทำการติดต่อได้สะดวกทั้งทางบกและทางอากาศ การคมนาคมขนส่งของภาคและจังหวัด แยกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้คือ

ก. ทางรถยนต์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีทางหลวงแผ่นดินที่สามารถติดต่อกับภาคอื่นได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ซึ่งเป็นถนนสายหลักของภาค เริ่มจากจังหวัดสระบุรี ผ่านจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น อุตรธานี และสิ้นสุดที่จังหวัดหนองคาย รวมระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 517 กิโลเมตร ทางหลวงหมายเลข 12 เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ จากจังหวัดขอนแก่น ผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นระยะทาง 325 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีทางหลวงสำคัญ ๆ อีกหลายสายที่เป็นเส้นทางเชื่อมโยงให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโครงข่ายการคมนาคมภายในภาคเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกจังหวัด

การคมนาคมทางรถยนต์ของจังหวัดนครพนม มีเส้นทางที่สามารถเข้าถึงได้ 3 สาย ที่สำคัญซึ่งเป็นทางหลวงแผ่นดินได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 22 สกลนคร-นครพนม, ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 หนองคาย-นครพนม-มุกดาหาร, ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 223 ธาตุพนม-สกลนคร และทางหลวงหมายเลข 209 ซึ่งสามารถเดินทางจากนครพนมถึงจังหวัดขอนแก่น รวมระยะทางทั้งสิ้น 279 กิโลเมตร

นอกจากการติดต่อกับจังหวัดอื่นโดยรอบแล้ว ในจังหวัดนครพนมเองก็ยังมีทางหลวงจังหวัดเชื่อมระหว่างแต่ละอำเภอของจังหวัด โดยเป็นทางหลวงจังหวัดจำนวน 6 สาย มีระยะทาง 127.875 ก.ม. และถนนลูกรัง ร.พ.ช.อีก 20 สาย มีระยะทาง 380.195 ก.ม. แต่เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดนครพนมมีแนวยาวตามลำแม่น้ำโขง ทำให้พื้นที่อำเภอที่อยู่บริเวณปลายสุดห่างจากตัวจังหวัดมากพอสมควร เช่น อำเภอนาแก, อำเภอบ้านแพง ซึ่งเป็นระยะทางห่างประมาณ 100 กิโลเมตร ทำให้อำเภอดังกล่าวนี้เสียเปรียบพื้นที่ที่ใกล้ตัวจังหวัด เมื่อต้องการใช้สาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่อยู่ในตัวจังหวัด

ข. ทางรถไฟ

เส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 เส้นทางคือ เส้นทางสายกรุงเทพฯ ถึงอุบลราชธานี สายนครราชสีมาถึงหนองคาย และสายแก่งคอยถึงบัวใหญ่ ผู้โดยสารรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือมีเพียง 19.35% เมื่อเทียบกับผู้โดยสารสายเหนือ ซึ่งมีจำนวน

50.11% โดยที่ความยาวของเส้นทางรถไฟใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพราะขบวนรถไฟของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีน้อยกว่าในเส้นทางอื่น และเส้นทางคมนาคมทางถนนของภาคนี้มีความสะดวกมากกว่าทางรถไฟ

ส่วนจังหวัดนครพนมยังไม่มีทางรถไฟถึง ถ้าจะใช้บริการรถไฟก็ต้องไปขึ้นที่ จ.อุบลราชธานี หรือ จ.หนองคาย

ค. ทางอากาศ

การคมนาคมขนส่งทางอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสนามบินพาณิชย์ที่สำคัญ 3 แห่งได้แก่ ที่จังหวัดขอนแก่น อุตรธานี และอุบลราชธานี ดำเนินการโดยบริษัทเดินอากาศไทย จำกัด เครื่องบินที่ใช้บริการมีเครื่องบินโบอิง 737 มีความจุ 115 ที่นั่ง เครื่องบินซีอต 330-200 มีความจุ 30 ที่นั่ง และเครื่องบินแอฟโร 748 มีความจุ 42 ที่นั่ง มีการบริการการบินในเส้นทาง กรุงเทพ-ขอนแก่น สัปดาหฺละ 14 เที่ยวบิน กรุงเทพ-ขอนแก่น-อุตรธานี สัปดาหฺละ 14 เที่ยวบิน กรุงเทพ-ขอนแก่น-อุบลราชธานี สัปดาหฺละ 14 เที่ยวบิน และ กรุงเทพ-นครราชสีมา

ส่วนจังหวัดนครพนมนั้นยังไม่มีเที่ยวบินที่แวะลงรับผู้โดยสาร ถ้าจะใช้บริการทางอากาศก็ต้องไปขึ้นเครื่องบินที่ จ.สกลนคร หรือ จ.อุตรธานี

ง. ทางน้ำ

การคมนาคมขนส่งทางน้ำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสำคัญน้อยมาก เนื่องจากแม่น้ำในภาคนี้มีปริมาณน้ำที่ไม่สม่ำเสมอ ในฤดูแล้งมีน้ำน้อยมาก ไม่สามารถใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้ เส้นทางกการไหลของน้ำที่ไหลลงสู่มแม่น้ำโขงก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการขนส่งอีกสาเหตุหนึ่งก็ได้แก่การที่ถนนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการพัฒนาจนมีความสะดวกมากกว่าทางน้ำ

จังหวัดนครพนม สำหรับการขนส่งทางน้ำนั้นใช้ติดต่อได้เฉพาะภายใน

ตารางที่ 3 การใช้ที่ดินจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2528

การใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	%
พื้นที่จังหวัด	3,445,418	100
เนื้อที่ป่าไม้	381,250	11.07
พื้นที่การเกษตร	1,391,100	40.38
นาข้าว	1,094,831	31.78
พืชไร่	119,540	3.47
ไม้ผล ไม้ประดับและผัก	33,060	0.96
ทุ่งหญ้า, รกร้าง, อื่น ๆ	103,777	3.01
พื้นที่เมืองชุมชน	39,892	1.16
พื้นที่ไม่ได้จำแนก (แม่น้ำ, ลำคลอง, เส้นทาง และพื้นที่ไม่ได้ระบุ)	1,673,068	48.56

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จังหวัด ในส่วนที่อำเภอมีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขงและกับจังหวัดใกล้เคียงที่อยู่ริมแม่น้ำโขงเช่นกัน แต่ในปัจจุบันนี้มีความสำคัญน้อยลง เนื่องจากถนนหนทางมีความสะดวกรวดเร็วกว่า

7 สาธารณูปโภค

ก. ประปา

การบริการประปาคำเนินการโดยการประปาส่วนภูมิภาค จำนวนผู้ใช้ประปาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดที่มีจำนวนผู้ใช้มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 18,867 ราย รองลงมาได้แก่จังหวัดขอนแก่น มี 13,618 ราย และจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน 12,291 ราย จังหวัดที่จำหน่ายน้ำประปาให้แก่ผู้ใช้มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน 5,799,966 ลบ.ม.ต่อปี รองลงมาได้แก่จังหวัดขอนแก่น มีปริมาณจำหน่าย 5,547,575 ลบ.ม.ต่อปี ทางด้านกำลังผลิตปรากฏว่า จังหวัดนครราชสีมา มีปริมาณการผลิตสูงสุดคือ 14,338,120 ลบ.ม. จังหวัดขอนแก่น มีปริมาณการผลิต 7,805,226 ลบ.ม. และจังหวัดอุบลราชธานี 7,180,250 ลบ.ม. รองลงมาตามลำดับ

การประปาจังหวัดนครพนม อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานประปาเขต 7 จังหวัดอุบลราชธานี ของการประปาส่วนภูมิภาค มีสำนักงานตั้งอยู่ที่ 201 ถนนนครพนม-ท่าอุเทน อำเภอเมือง และยังมีการประปาส่วนภูมิภาคอยู่ที่อำเภอท่าอุเทน, อำเภอนาแก, อำเภอธาตุพนม และอำเภอเรณูนครอีกด้วย กำลังการผลิตของการประปานครพนมเมื่อปี 2526 มีกำลังผลิตได้ 3,854,000 ลบ.ม. และมีผู้ใช้จำนวน 6,286 คน จำหน่ายน้ำประปาได้จำนวน 2,414,712 ม³ มีแหล่งน้ำดิบที่ใช้ในการผลิตคือแม่น้ำโขง

ข. ไฟฟ้า

พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 140,000 กิโลวัตต์ แต่ความต้องการไฟฟ้าในภูมิภาคนี้มีปริมาณถึง 375,270 กิโลวัตต์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ จึงได้เชื่อมโยงระบบการส่งพลังงานไฟฟ้าจากภาคกลางและภาคเหนือมาช่วยเสริมกำลังการผลิต โดยเดินสายไฟฟ้าแรงสูงมาจากภาคกลางผ่านมาทางจังหวัดนครราชสีมา และเดินสายไฟฟ้าแรงสูงจากสถานีไฟฟ้าย่อยพิษณุโลก เชื่อมโยงกับระบบไฟฟ้าย่อยขอนแก่น

ระยะทาง 390 กิโลเมตร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ก่อสร้างสถานีไฟฟ้าย่อยและสายส่งแรงสูงไปยังจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีสถานีไฟฟ้าย่อยอยู่ในทุกจังหวัด

การไฟฟ้าจังหวัดนครพนม นอกจากจะได้กระแสไฟฟ้าฝ่ายผลิตแล้ว การไฟฟ้าภูมิภาคยังสามารถผลิตได้เอง จ่ายกระแสไฟฟ้าได้ 839,663 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าของจังหวัดมี 31,443 ราย มีปริมาณใช้พลังงานไฟฟ้า 23,767,121 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง เป็นลำดับที่ 13 ของภาค ซึ่งจังหวัดนครราชสีมาและอุดรธานีเป็นผู้ที่ใช้ไฟฟ้ามากที่สุด และจำนวนการใช้ไฟฟ้าในประเภทธุรกิจและอุตสาหกรรม คิดเป็น 35.57% ของการใช้ทั้งจังหวัด ประเภทอื่น ๆ และสาธารณะมี 1.96% ส่วนที่ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดได้แก่ ประเภทที่อยู่อาศัยใช้ไฟฟ้าคิดเป็น 62.47%

จำนวนผู้ใช้และปริมาณการเปลี่ยนแปลงการใช้ไฟฟ้าแยกเป็นรายอำเภอ ในปี 2525 อำเภอเมืองมีผู้ใช้มากที่สุด และมีปริมาณการใช้มากที่สุด คือมี 10,393 ราย และปริมาณการใช้ 73,922,735 หน่วย รองลงมาคืออำเภอธาตุพนม มีจำนวนผู้ใช้ 6,638 ราย และปริมาณการใช้ 4,025,535 หน่วย และอำเภอนาแกมีจำนวนผู้ใช้ 5,121 ราย และปริมาณการใช้ 1,935,259 หน่วย การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ใช้ อำเภอท่าอุเทนเปลี่ยนแปลงสูงสุด คือ 204.46% โดยเพิ่มจากเดิม 1,322 ราย เพิ่มเป็น 4,025 ราย รองลงมาได้แก่อำเภอปลาปาก และอำเภอศรีสงคราม 77.97% และ 31.60% ตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ไฟฟ้า อำเภอศรีสงครามมีการเปลี่ยนแปลงสูงสุด คือเพิ่มขึ้น 49.54% อำเภอปลาปาก 47.40% และอำเภอนาหว้า 36.93% และตามสถิติล่าสุดเมื่อ ค.ศ. ปี 2530 จังหวัดนครพนมมีไฟฟ้าใช้แล้วทั้งหมด 642 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 75.80 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 847 หมู่บ้าน (ตามการสำรวจของการไฟฟ้าฯ)

ก. โทรศัพท์

จำนวนผู้เช่าหมายเลขโทรศัพท์ ที่มากที่สุดได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา รองลงมาได้แก่จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 26.6%, 17.7% และ 13.5% ตามลำดับ อัตราการเพิ่มต่อปีปรากฏว่าจังหวัดขอนแก่นมีอัตราการเพิ่มเป็นลำดับที่ 2 รองจากจังหวัดนครราชสีมา คือจังหวัดขอนแก่นมีอัตราเพิ่ม 6.13% และจังหวัดนครราชสีมา มีอัตราเพิ่ม 8.0% จังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มต่ำสุดได้แก่ จังหวัดยโสธร

จังหวัดนครพนม อยู่ในความรับผิดชอบของเขตโทรศัพท์ภูมิภาคที่ 3 มี
ชุมสายโทรศัพท์ 2 ชุมสาย เลขหมายโทรศัพท์เมื่อปี 2526 มีจำนวน 600 เลขหมาย มีผู้เข้า
จำนวน 593 เลขหมาย ผู้เข้ามากที่สุดได้แก่ประเภทธุรกิจ จำนวน 325 เลขหมาย คิดเป็น
54.80% รองลงมาได้แก่บ้านพักจำนวน 147 เลขหมาย คิดเป็น 24.79% ส่วนราชการใช้ 101
เลขหมาย คิดเป็น 17.03% ที่เหลือเป็นผู้สาขาและโทรศัพท์สาธารณะจำนวน 17 เลขหมาย
ในปีปัจจุบันปี 2529 ได้มีเลขหมายทั้งหมด 1,536 เลขหมาย มีผู้เข้าจำนวน 1,061 เลขหมาย

โครงสร้างทางการเงินระดับภาค

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาการธนาคาร จากปี 2521 ถึงปี 2525 เพิ่มขึ้น
จาก 649 ล้านบาทเป็น 1,139.5 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการขยายตัวถึง 75.5% โดยจังหวัด
นครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าทางการธนาคารสูงสุดของภาคในปี 2525 คือ 243.5
ล้านบาท รองลงมาคือ จังหวัดขอนแก่น มีมูลค่า 216.6 ล้านบาท ส่วนจังหวัดที่มีอัตราการขยาย
ตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุดคือจังหวัดสกลนครและจังหวัดมหาสารคาม มีอัตราการขยาย
ตัวถึง 130.5% และ 110.6% ตามลำดับ

สภาพเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในลักษณะของการลงทุน การ
ขยายตัวและความมั่นคงต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจกับบทบาทของสถาบันการเงินและระบบเศรษฐกิจ
ในภาค สามารถแสดงได้จากจำนวนสถาบันทางการเงินของภาค จำนวนสถาบันทางการเงินของ
ภาคที่มีจำนวนมากที่สุดได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ มี 235 แห่ง (ร้อยละ 67.14) ธนาคารออมสิน
มี 96 แห่ง (ร้อยละ 27.42) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมี 17 แห่ง
(ร้อยละ 4.85) บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์มี 2 แห่ง (ร้อยละ 0.59) เมื่อเปรียบเทียบจำนวน
สถาบันทางการเงินกับขนาดพื้นที่จำนวนประชากร กับสัดส่วนของภาคอื่นแล้ว นับว่าการออมของ
ประชาชนในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่มากนัก จังหวัดที่มีสถาบันทางการเงิน
มากที่สุดได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 63 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18 ของภาค อันดับสอง
ได้แก่จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 45 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.86 ของภาค รองลงไปได้แก่
จังหวัดอุบลราชธานี อุครธานี และบุรีรัมย์ จังหวัดที่มีสถาบันทางการเงินน้อยที่สุด คือจังหวัด
มุกดาหาร จะเห็นได้ว่าจังหวัดที่มีสถาบันทางการเงินเป็นจำนวนมาก จะเป็นจังหวัดที่มีบทบาท
ทางเศรษฐกิจมาด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 6 แสดงมูลค่าและการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาการธนาคาร

ปี พ.ศ.	2521	2525	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
จังหวัด			
สกลนคร	17.7	40.8	130.5
นครพนม	16.0	33.7	110.6
บุรีรัมย์	25.0	51.4	105.6
ชัยภูมิ	21.9	43.2	97.2
ขอนแก่น	115.8	216.6	87.0
นครราชสีมา	131.6	243.5	85.0
อุดรธานี	75.8	138.6	82.8
มหาสารคาม	15.8	27.6	74.6
ร้อยเอ็ด	26.6	46.0	72.9
สุรินทร์	25.4	43.4	70.8
กาฬสินธุ์	15.2	24.6	61.8
ยโสธร	13.9	22.3	60.4
หนองคาย	19.8	31.3	58.0
อุบลราชธานี	81.5	114.9	40.9
ศรีสะเกษ	28.4	39.2	38.0
เลย	18.6	22.4	20.4
รวม	649.0	1,139.5	75.5

ที่มา: กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาพทางสังคม

ก. การศึกษา

การบริการทางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ มีจำนวนสูงที่สุด ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ รองลงมาได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา และอุบลราชธานี ส่วนจังหวัดมหาสารคาม เป็นจังหวัดที่มีสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนมากที่สุด จังหวัดที่มีอัตราส่วนของจำนวนนักเรียนต่อจำนวนห้องเรียนมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนสถานศึกษาของจังหวัด และสอดคล้องกับจำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนของจังหวัดซึ่งมีจำนวนมากเป็นลำดับที่สองรองจากจังหวัดนครราชสีมา (จากตารางที่ 3.28) จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชน เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งหมดของจังหวัด จะแสดงให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรในจังหวัดนั้น และโอกาสในการเลือกสถานศึกษาของประชากรได้

จังหวัดนครพนมจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยเรียนคิดเป็นร้อยละ 44.88 ของประชากรทั้งหมด การเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงประชากรวัยเรียน โดยส่วนรวมตั้งแต่ปี 2510-2523 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือมีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรวัยเรียนเพียงร้อยละ 0.285 และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนนักเรียนต่อจำนวนครู จะเห็นว่าอยู่ในชั้นที่เพียงพอ คือ อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อจำนวนครูทั้งจังหวัด จะได้อัตราส่วน 1:18 (เกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานประมาณ เป็น 1:27) เฉพาะในระดับมัธยมศึกษาได้อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู เป็น 1:17 (เกณฑ์มาตรฐานเป็น 1:20) นักเรียนส่วนใหญ่เข้ามาเรียนโรงเรียนในเมือง โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาและจะเห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลมีจำนวนนักเรียนต่อหัวสูงกว่ามาตรฐาน ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กระจายอยู่นอกเมืองและชุมชนอำเภอต่าง ๆ จะมีจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนน้อยกว่า แต่เมื่อเฉลี่ยรวมทั้งจังหวัดแล้ว อยู่ในเกณฑ์เพียงพอ

ตารางที่ 28 แสดงจำนวนนักเรียนต่อครูและจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนของแต่ละจังหวัด

เขตการศึกษา	จังหวัด	ระดับประถมศึกษา		ระดับมัธยมศึกษา	
		นักเรียน: ครู	นักเรียน: ห้องเรียน	นักเรียน: ครู	นักเรียน: ห้องเรียน
9	อุดรธานี	25.60	28.70	20.02	40.04
9	หนองคาย	30.10	32.48	19.01	39.29
9	ขอนแก่น	26.08	28.30	20.17	43.09
9	สกลนคร	25.46	27.27	19.51	38.48
9	เลย	19.50	25.96	17.87	38.91
10	มหาสารคาม	28.00	28.53	20.88	42.42
10	อุบลราชธานี	27.50	28.69	19.93	41.37
10	ร้อยเอ็ด	27.10	29.23	19.40	41.07
10	กาฬสินธุ์	25.07	26.70	20.91	41.52
10	นครพนม	23.38	27.63	19.24	37.64
10	ยโสธร	21.68	25.55	19.37	37.88
11	นครราชสีมา	28.34	30.45	18.87	39.79
11	ชัยภูมิ	26.75	29.17	18.50	39.73
11	บุรีรัมย์	28.99	30.41	20.70	41.32
11	สุรินทร์	27.26	30.18	19.34	41.48
11	ศรีสะเกษ	26.67	30.00	19.84	40.33

ที่มา: รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ

ตารางที่ 29. แสดงการบริการการศึกษาในจังหวัดนครพนม

สังกัดของสถานศึกษา	จำนวน โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวน ครู	อัตราส่วน นักเรียน ต่อครู	จำนวน ห้องเรียน
1. อาชีวศึกษา	2	2,674	155	17.25	79
2. กรมสามัญศึกษา					
- โรงเรียนมัธยมศึกษา	20	14,389	389	17.15	384
3. การศึกษานอกโรงเรียน					
- สอนวิชาชีพประจำที่	1	30	4	-	1
- สอนวิชาชีพเคลื่อนที่	94	1,410	4	-	94(ห้อง)
โรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญ					
ก. ระดับ 2-5	18	946	150	-	41
ข. แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน					
1. ประเภทชั้นเรียน	2	50	2	-	2(ห้อง)
2. ประเภทเดินสอน	10	250	10	-	10(กลุ่ม)
4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา					
เอกชน					
- สายสามัญ	3	1,454	64	22.72	41
5. เทศบาล	5	1,886	100	18.86	64
6. การประถมศึกษา	454	95,960	4,995	19.21	4,048

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, รายงานผลการวิจัย
โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครพนม

ข. การบริการสาธารณสุข

การบริการสาธารณสุขในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากสถิติของกองสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข แสดงจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแพทย์ทั้งหมด 701 คน แพทย์ฝึกหัด 62 คน และบุคลากรอื่นอีกรวมประมาณ 2,255 คน เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของภาค จะได้อัตราส่วนของแพทย์ต่อประชากร 1 ต่อ 19,831 คน ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำมาก ในระดับจังหวัด จะได้จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีอัตราส่วนของแพทย์ต่อประชากรสูงที่สุดคือ 1 ต่อ 17,118 คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี คือ 1 ต่อ 19,976 และจังหวัดนครราชสีมา 1 ต่อ 20,262 ตามลำดับ สาเหตุที่จังหวัดขอนแก่น มีอัตราส่วนสูง สาเหตุหนึ่งคือ การที่จังหวัดขอนแก่นมีโรงพยาบาลระดับโรงพยาบาลศูนย์หลาย แห่ง และมีคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางการแพทย์ โดยตรง

จังหวัดนครพนม ประกอบด้วยโรงพยาบาลจังหวัดนครพนม ซึ่งจัดอยู่ใน ประเภทโรงพยาบาลทั่วไป ขนาด 285 เตียง โรงพยาบาลธาตุพนมขนาด 60 เตียง ส่วน อำเภอกำแพงแสน ศรีสงคราม บ้านแพง เรณูนคร นาแก และนาหว้า นั้น มีโรงพยาบาลขนาด 10 เตียง นอกจากนั้นยังมีสถานีนอนามัยอีก 118 แห่ง และสถานบริการสาธารณสุข ชุมชนอีก 2 แห่ง กระจายอยู่ตำบลต่าง ๆ นครพนม มีบุคลากรทางการแพทย์ล่าสุดปี 2530 ดังนี้

- โรงพยาบาลของรัฐบาล	9 แห่ง
- สถานีนอนามัย สำนักงานสาธารณสุข	118 แห่ง
- สถานบริการสาธารณสุขชุมชน	2 แห่ง
- หน่วยกามโรค	1 แห่ง
- หน่วยมาเลเรีย	1 แห่ง
- หน่วยชันสูตรโรค	1 แห่ง
- หน่วยวัดโรค	1 แห่ง

- หน่วยโรคเรื้อน	1 แห่ง
- คลินิกเอกซน	28 แห่ง
- แพทย์	40 แห่ง
- ทันตแพทย์	2 คน
- เภสัชกร	3 คน
- พยาบาล	115 คน
- พยาบาลเทคนิค	228 คน
- จำนวนบุคลากรทางการแพทย์อื่น	13 คน

และจังหวัดนครพนมมีอัตราส่วนของการรักษาพยาบาล แพทย์ 1 คน ต่อประชากร 14,996 คน
อัตราส่วนเตียงต่อประชากร 1:1,360

ตารางที่ 30 อัตราส่วนสถานบริการสาธารณสุขต่อจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดของ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2526

จังหวัด	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน แพทย์	อัตราส่วน แพทย์ ต่อ ประชากร	อัตราส่วนเตียง ต่อ ประชากร	อัตราส่วน สถานพยาบาล ต่อประชากร
ขอนแก่น	1,592,000	93	1:17,118	1:942	1:72,363
อุบลราชธานี	1,698,000	85	1:19,976	1:1,257	1:106,125
นครราชสีมา	2,087,000	103	1:20,262	1:1,005	1:83,480
เลย	474,000	23	1:20,608	1:1,237	1:59,250
หนองคาย	754,000	29	1:26,000	1:1,657	1:74,250
อุดรธานี	1,581,000	60	1:26,350	1:1,463	1:98,821
ชัยภูมิ	924,000	34	1:27,176	1:1,701	1:102,666
นครพนม	847,000	30	1:28,233	1:1,728	1:94,111
ศรีสะเกษ	1,196,000	42	1:28,476	1:2,058	1:108,727

ตารางที่ 30 (ต่อ)

จังหวัด	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน แพทย์	อัตราส่วน แพทย์ ต่อ ประชากร	อัตราส่วนเทียบ ต่อ ประชากร	อัตราส่วน * สถานพยาบาล ต่อประชากร
ยโสธร	492,000	17	1:28,941	1:1,789	1:98,400
มหาสารคาม	787,000	27	1:29,148	1:1,484	1:78,700
สกลนคร	843,000	27	1:31,222	1:1,319	1:76,636
ร้อยเอ็ด	1,107,000	35	1:31,628	1:1,732	1:85,153
บุรีรัมย์	1,245,000	38	1:32,763	1:1,930	1:124,500
กาฬสินธุ์	787,000	24	1:32,791	1:1,957	1:65,583
มุกดาหาร	259,849	7	1:37,121	1:938	1:86,616
สุรินทร์	1,077,000	27	1:39,888	1:1,850	1:97,909

หมายเหตุ: * ได้แก่จำนวนสถานพยาบาลในทุกสังกัด คือ กระทรวงสาธารณสุข, ราชการ
ส่วนท้องถิ่น, รัฐวิสาหกิจ, กระทรวงอื่นและเอกชน

ที่มา: คำนวณจากสถิติการสาธารณสุข กองสถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข
พ.ศ.2526

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. การรักษาความปลอดภัย

ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สามารถพิจารณาได้จากจำนวนคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายจังหวัดจากสถิติคดีอุกฉกรรจ์ ที่เกิดขึ้นและจับได้ ในปี 2525 กับปี 2526 จะเห็นว่า คดีอุกฉกรรจ์เกิดขึ้นน้อยลงในทุกจังหวัดและสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้มากขึ้น จังหวัดยโสธรเป็นจังหวัดที่มีคดีเกิดขึ้นน้อยที่สุด จังหวัดที่มีคดีเกิดมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา รองลงมา ได้แก่ อุรธานี อุบลราชธานี และขอนแก่นเป็นอันดับที่สี่ (ตารางที่ 3.31)

จะเห็นได้ว่าขนาดของเมืองมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน คือ เมืองที่มีขนาดใหญ่ มักจะมีอัตราคดีสูงกว่าเมืองที่มีขนาดเล็ก เช่น จังหวัดนครราชสีมากับจังหวัดยโสธร ซึ่งจังหวัดนครราชสีมาเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่กว่าประชากรมากกว่า จึงมีโอกาที่จะเกิดคดีต่าง ๆ ได้มากกว่าด้วย

จังหวัดนครพนมก็เป็นจังหวัดที่มีความเป็นเมือง จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงมีจำนวนมากพอสมควร เช่นเดียวกับเมืองใหญ่เมืองอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเขตอำเภอเมืองก็จะมีคดีทุกประเภทสูงกว่าอำเภออื่น

จังหวัดนครพนมมีสถานีตำรวจภูธรอำเภอ 9 แห่ง สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ 1 แห่งและสถานีตำรวจภูธรตำบลอีก 8 แห่ง

อย่างไรก็ตามเนื่องจากอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจมีน้อย โดยเฉพาะในท้องที่ห่างไกล เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจะเข้าไปป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยต่าง ๆ ไม่ทั่วถึง จังหวัดได้จัดให้มีการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านในรูปหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองและหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-ลาว

สถิติผลการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในจังหวัดนครพนม แสดงในตารางที่ 3.32

ตารางที่ 31 จำนวนคดีที่เกิดขึ้นเป็นรายจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2525-2526

ปี	จังหวัด	กาฬสินธุ์	ขอนแก่น	ชัยภูมิ	นครพนม	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	มหาสารคาม	ยโสธร	ร้อยเอ็ด	เลย	ศรีสะเกษ	สกลนคร	สุรินทร์	หนองคาย	อุดรธานี	อุบลราชธานี	มุกดาหาร
2525	เกิด	127	210	225	146	471	206	76	42	111	163	147	118	157	116	230	218	69
	จับได้	35	54	57	13	175	53	42	12	36	41	24	28	35	20	55	66	7
2526	เกิด	73	162	155	88	399	120	51	40	74	117	125	94	135	85	196	176	52
	จับได้	23	57	64	14	169	59	27	18	39	36	60	30	48	30	67	68	28

ที่มา: กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 32 สถิติผลการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในจังหวัดนครพนมของปี 2529 และ 2530

ลำดับที่	ประเภทคดี	ปี 2529			ปี 2530		
		เกิด	จับ	คน	เกิด	จับ	คน
1.	กลุ่มคดีอุกฉกรรจ์	33	16	16	63	28	29
2.	กลุ่มคดีประทุษร้ายต่อเพศ ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ	114	67	67	156	78	85
3.	กลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	241	148	148	207	109	121
4.	กลุ่มคดีที่น่าสนใจ	35	12	12	55	22	22
5.	กลุ่มคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	405	402	413	601	532	756

ที่มา: กองกำกับการตำรวจ จังหวัดนครพนม

ง. ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

ราษฎรจังหวัดนครพนมนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 98.44 ศาสนาคริสต์
ร้อยละ 1.48 ศาสนาอิสลามร้อยละ 0.004 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 0.06

- วัดพุทธศาสนา 304 วัด
- สำนักสงฆ์ 559 สำนัก
- พระภิกษุ 2,725 รูป
- สามเณร 3,092 รูป
- วัดคริสต์ 11 วัด
- วัดร้าง 63 วัด

ที่มา: ประวัตินครพนมไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดนครพนม

ขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรม

- ขนบธรรมเนียมประเพณี ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครพนมยึดถือฮีตสิบสองกองสิบสี่ ที่มีบางอย่างคล้ายกับประเพณีสิบสองเดือนของภาคกลาง งานประเพณีสำคัญของนครพนมได้แก่ การแข่งเรือ การแห่ปราสาทผึ้งและไหลเรือไฟ ซึ่งจัดขึ้นในเทศกาลออกพรรษา และงานประเพณีที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ประเพณีในงานนมัสการพระธาตุพนม ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

- ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของจังหวัดได้แก่ "รำเรณูนคร" หรือ "พ็อนภูไท" กับ "รำศรีโคตรบูรณ" ซึ่งมีสาวงามในชุดพื้นเมืองร่วมรำด้วยลีลาอันอ่อนช้อยเร้าใจทั้งเจ้าของถิ่น และผู้มาเยือน

- พระธาตุพนม ตั้งอยู่ที่อำเภอธาตุพนม ห่างจากตัวจังหวัดนครพนม 52 กิโลเมตร เป็นวัดคู่กับอาณาจักรศรีโคตรบูรณมาแต่โบราณกาล นักโบราณคดีเชื่อว่า สร้างระหว่าง พ.ศ. 1200-1400 ในสมัยทวารวดี แต่ตามอุรังคนิทานกล่าวว่า สร้างโดยพระเจ้าันนทเสน แห่งอาณาจักรศรีโคตรบูรณ และเจ้าผู้ครองแคว้นต่าง ๆ ต่อมาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2518 พระธาตุพนมองค์เดิมได้หักโค่นลง และประชาชนชาวไทยทั่วประเทศได้ร่วมกันสละเงินทำการก่อสร้างใหม่ โดยรักษารูปทรงเหมือนเดิมทุกประการ ซึ่งการก่อสร้างเสร็จสิ้นในสมัยของ ฯพณฯ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์วลัยลักษณ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินประกอบพระราช อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุชั้นบรรจุในองค์พระธาตุพนม เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พุทธศักราช 2522 นอกจากพระบรมสารีริกธาตุแล้ว ยังมีของมีค่ามากมายนับหมื่นชิ้น เฉพาะฉัตรทองคำบนยอดพระธาตุพนมมีน้ำหนักถึง 110 กิโลกรัม เป็นเนื้อทองคำบริสุทธิ์ถึง 7 กิโลกรัม พระธาตุพนมองค์ปัจจุบัน มีฐานกว้างด้านละ 12.33 เมตร สูง 53.60 เมตร งานเฉลิมฉลองพระธาตุพนมจัดขึ้นในระหว่างวันเพ็ญเดือน 3 ของทุกปีมีผู้เปรียบเทียบกับ พระธาตุพนมเป็นเมือง "เมกกะ" ของพระพุทธศาสนา มีพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศหลั่งไหลมานมัสการตลอดทั้งปี

ภาคผนวกที่ 1 แสดงจำนวนโรงงานตามที่ตั้งประเภทและชนิดสินค้า ปี 2525-2526

ประเภทอุตสาหกรรม	ปลา	ยางอ่อน	นม	ผลิตภัณฑ์	อุตสาหกรรม	กระดาษ	ผ้า	ขน	สิ่งทอ	พลาสติก	เครื่องใช้	เครื่องใช้	เครื่องใช้	เครื่องใช้	เครื่องใช้	เครื่องใช้	เครื่องใช้	เครื่องใช้	รวมแต่ละประเภท
1. เครื่องจักรเครื่องใช้	69	23	142	66	231	1	30	86	124	29	32	102	-	25	652	8	81	1,701	
2. ผลิตภัณฑ์จากโลหะ	21	5	24	18	79	-	1	51	12	3	4	23	37	8	2	13	72	373	
3. ผลิตภัณฑ์จากอโลหะ	2	15	62	14	43	1	3	37	5	21	25	42	7	19	10	4	33	343	
4. ผลิตภัณฑ์จากปอ	-	-	5	1	14	-	-	42	9	-	4	18	10	8	17	5	15	148	
5. ผ้าและสิ่งทอ	16	-	-	-	6	-	-	12	1	-	-	13	2	-	-	-	3	53	
6. ผลิตภัณฑ์กันส่าปะหลัง	-	94	74	66	222	2	168	310	64	97	98	624	248	38	33	3	22	2,163	
7. ผลิตภัณฑ์จากไม้	11	2	16	24	52	-	7	56	9	5	9	34	21	10	8	4	10	27.8	
8. โรงสีข้าว	694	824	2,015	1,608	2,042	16	1,076	1,458	1,305	1,641	1,729	2,336	2,277	1,692	2,234	580	1,890	25,417	
9. อาหารและเครื่องดื่ม	13	17	23	22	71	1	18	48	71	11	19	90	37	34	15	9	43	542	
10. อื่น ๆ	2	1	9	4	8	-	4	34	8	3	8	41	4	6	3	1	13	149	
รวมรายจังหวัด	828	981	2,370	1,824	2,768	21	1,307	2,134	1,608	1,810	1,921	3,323	2,643	1,840	2,974	627	2,182	31,167	

ที่มา: ศูนย์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

ภาคผนวกที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง จำนวนโรงงาน มูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และ
จำนวนประชากรรายจังหวัด พ.ศ.2525-2526

จังหวัด	จำนวน โรงงาน	มูลค่าผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม (ล้านบาท)	จำนวนประชากร	มูลค่าผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม ต่อโรงงาน (ล้านบาท)	มูลค่าผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม ต่อประชากร (บาท)
เลย	829	42.2	472,868	0.05	89.2
หนองคาย	980	114.0	929,848	0.12	122.6
นครพนม	2,370	85.9	540,642	0.04	158.9
สกลนคร	1,826	54.5	806,823	0.03	67.5
อุดรธานี	2,781	408.2	1,508,249	0.15	270.63
มุกดาหาร	21	-	243,014	-	-
กาฬสินธุ์	1,307	58.8	785,123	0.04	74.9
ขอนแก่น	2,137	506.4	1,416,376	0.23	357.5
ชัยภูมิ	1,608	64.6	885,194	0.04	75.0
มหาสารคาม	1,810	47.0	779,752	0.03	60.3
ร้อยเอ็ด	1,934	112.7	1,088,926	0.06	103.5
นครราชสีมา	3,325	1,078.4	1,979,706	0.32	544.7
บุรีรัมย์	2,643	89.1	1,186,796	0.03	75.1
สุรินทร์	1,835	233.4	1,078,775	0.13	216.4
ศรีสะเกษ	2,974	70.1	1,120,112	0.02	62.6
ยโสธร	625	37.0	469,897	0.06	78.7
อุบลราชธานี	2,192	236.0	1,628,100	0.11	145
รวม	31,167	3,238.3	16,920,201	0.10	191.4

ที่มา : ศูนย์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ภาคผนวกที่ 3 ผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาคงที่ปี 2515 รายจังหวัด

: ล้านบาท

จังหวัด	ปี	2521	2522	2523	2524	2525	2526
1. เลย		1,313.2	1,494.4	1,672.8	1,777.7	1,547.5	1,581.7
2. อุตรดิตถ์		3,341.3	3,480.0	3,897.2	4,495.5	4,770.2	4,903.9
3. หนองคาย		1,824.3	1,946.1	1,936.3	1,890.1	2,407.4	2,495.9
4. สกลนคร		1,508.5	1,906.7	2,039.6	2,123.8	2,131.7	2,197.3
5. นครพนม		1,394.7	1,634.7	1,732.3	1,705.5	1,897.1	1,947.2
6. ศรีสะเกษ		1,802.6	2,183.5	2,362.9	2,479.4	2,568.2	2,649.3
7. สุรินทร์		2,168.5	2,133.1	2,293.2	2,466.9	2,629.8	2,769.6
8. ร้อยเอ็ด		2,017.4	2,434.1	2,378.7	2,506.8	2,117.6	2,152.9
9. กาฬสินธุ์		1,823.0	1,721.1	2,030.2	1,809.3	1,349.8	1,370.2
10. มหาสาร- คาม		1,472.0	1,527.4	1,472.2	1,900.7	1,850.0	1,941.3
11. ขอนแก่น		3,494.4	4,086.6	4,285.8	4,292.1	4,681.2	4,756.4
12. ชัยภูมิ		1,970.5	2,051.9	2,181.2	2,008.5	2,439.1	2,650.7
13. นครราชสีมา		6,343.6	6,674.0	7,591.0	7,511.8	8,247.0	8,738.4
14. บุรีรัมย์		2,800.0	2,630.1	2,867.9	2,266.6	2,976.2	3,128.1
15. อุบลราช- ธานี		2,927.9	3,425.0	3,978.0	4,171.1	4,162.1	4,319.9
16. ยโสธร		1,003.0	1,056.8	1,183.8	1,159.9	1,151.5	1,208.5
		37,204.9	40,385.5	43,903.1	44,566.5	46,926.4	48,838.3

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ภาคผนวกที่ 4 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมรายสาขา ทุกจังหวัด ปี พ.ศ.2521

สาขาการผลิต	ลย.	อก.	นค.	สน.	นพ.	ตก.	สร.	รอ.	กส.	มค.	ชก.	ชย.	นม.	บร.	อบ.	ยส.
เกษตรกรรม	584.0	1,378.7	978.7	692.4	589.5	837.8	969.1	1,007.4	997.1	709.5	1,311.9	1,063.2	2,669.8	1,562.3	1,154.7	514.9
กลีกรวม	511.1	1,134.1	750.3	484.5	452.1	681.4	813.1	811.4	834.9	600.3	1,082.5	808.0	2,238.4	1,378.1	913.9	468.9
ปศุสัตว์	66.4	186.8	94.0	133.6	89.6	124.9	137.3	157.7	108.1	96.2	189.6	205.5	404.8	158.8	206.8	55.9
ประมง	4.4	18.4	20.1	45.0	21.8	25.6	11.9	27.5	39.1	13.0	20.3	10.6	14.4	17.0	19.9	14.4
ป่าไม้	2.1	39.4	114.3	29.3	35.0	5.9	6.8	10.8	15.0	-	11.5	31.1	12.2	7.6	14.1	2.9
เหมืองแร่	22.5	23.3	16.0	-	5.9	29.7	12.9	0.1	-	1.6	15.6	0.4	106.7	43.3	15.4	-
อุตสาหกรรม	32.9	350.2	88.1	41.8	63.5	42.4	208.9	88.8	57.8	30.6	280.1	79.9	888.4	73.7	187.0	30.2
การก่อสร้าง	186.4	150.0	56.3	155.8	140.2	140.6	151.7	63.1	88.7	92.0	310.6	68.9	240.4	117.1	168.3	21.9
การไฟฟ้าและประปา	3.6	21.5	5.9	7.9	6.4	4.1	8.7	4.9	5.1	5.4	38.4	46.6	66.1	5.4	47.5	2.5
การขนส่งและคมนาคม	60.8	207.0	54.8	54.3	53.5	111.8	78.6	135.7	67.7	74.0	191.6	63.9	149.1	71.5	169.6	50.5
การค้าส่งและค้าปลีก	227.7	549.2	387.8	251.3	227.7	320.2	394.4	378.6	349.1	244.1	526.9	381.9	1,101.1	571.5	454.1	196.2
การธนาคาร	18.6	75.8	19.8	17.7	16.0	28.4	25.4	26.6	15.2	15.8	115.8	21.9	131.6	25.0	81.5	13.9
ที่อยู่อาศัย	14.9	49.4	22.4	28.5	25.6	38.8	33.8	35.1	24.8	27.0	46.4	31.8	66.0	38.7	48.8	15.0
การบริหารราชการ	60.5	193.0	63.5	99.7	97.7	95.3	103.3	99.0	83.8	101.6	208.0	83.8	333.0	99.1	227.8	49.6
การบริการ	101.3	343.2	131.0	159.1	159.7	153.5	181.7	178.1	133.7	169.8	449.1	128.2	591.4	192.4	373.2	81.3
G.P.P.	1,313.2	3,341.3	1,824.3	1,508.5	1,394.7	1,802.6	2,168.5	2,017.4	1,823.0	1,472.0	3,494.4	1,970.5	6,343.6	2,800.0	2,927.9	1,003.0

ที่มา: กองบัญชาการเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาคผนวกที่ 5 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวม แยกรายสาขา ทุกจังหวัด ปี พ.ศ. 2525

สาขาการผลิต	ลย.	อก.	นค.	สน.	นพ.	ตก.	สร.	รอ.	กส.	มก.	ชก.	ชย.	นม.	บร.	อป.	ยส.
เกษตรกรรม	692.1	1,937.5	1,301.9	956.0	839.9	1,258.0	1,117.8	831.3	532.2	847.3	1,464.7	1,273.0	3,103.4	1,489.6	1,625.1	518.6
กลีกรร	601.3	1,561.1	1,075.4	697.4	636.9	1,029.5	893.1	645.9	360.0	686.3	1,217.4	1,041.0	2,635.7	1,258.7	1,298.8	432.4
ปศุสัตว์	84.4	283.3	151.3	167.0	162.2	197.0	184.2	129.5	135.4	124.5	214.2	207.2	453.5	203.7	309.5	72.4
ประมง	4.7	7.1	31.1	91.6	27.7	29.5	25.7	55.9	35.7	29.8	32.1	24.6	10.7	21.7	16.6	13.8
ป่าไม้	1.7	86.0	44.1	-	13.1	2.0	14.8	-	1.1	6.7	1.0	0.2	3.5	5.5	0.2	-
เหมืองแร่	73.3	16.4	14.5	-	23.6	26.8	11.7	0.1	-	11.2	21.8	0.4	128.0	39.1	21.9	-
อุตสาหกรรม	38.5	399.6	88.7	59.5	91.6	76.2	244.9	114.7	56.2	53.2	486.9	60.3	1,029.5	86.2	245.4	38.9
การก่อสร้าง	62.1	220.3	83.3	134.7	59.2	86.7	101.3	117.2	79.9	112.9	448.6	57.6	460.3	113.3	258.5	49.1
การไฟฟ้าและประปา	8.4	46.0	11.5	18.6	13.6	10.0	14.7	13.8	11.8	10.5	71.8	24.3	105.9	13.3	75.1	7.3
การขนส่งและคมนาคม	85.3	276.3	84.0	137.1	97.5	140.4	131.4	206.0	57.0	60.0	360.9	122.7	311.6	137.8	284.7	84.2
การค้าส่งและค้าปลีก	282.4	827.0	493.8	356.6	335.5	478.3	482.8	332.5	206.7	320.3	693.3	468.6	1,497.1	567.5	664.9	195.9
การธนาคาร	22.4	138.6	31.3	40.8	33.7	39.2	43.4	46.0	24.6	27.6	216.6	43.2	243.5	51.4	114.9	22.3
ที่อยู่อาศัย	20.4	54.4	25.4	30.2	26.8	39.0	39.4	38.7	26.9	31.8	51.8	34.5	72.4	39.6	53.7	17.1
การบริหารราชการ	95.6	292.2	97.7	146.5	144.9	150.6	156.4	155.7	130.1	138.7	307.6	127.1	463.6	153.0	334.8	79.2
การบริการ	167.0	561.9	175.3	251.7	230.8	263.0	286.0	261.6	224.4	236.5	557.2	227.4	831.7	285.4	483.1	138.9
G.P.P.	1,547.5	4,770.2	2,407.4	2,131.7	1,897.1	2,568.2	2,629.0	2,117.6	1,349.8	1,850.0	4,681.2	2,439.1	8,247.0	2,976.2	4,162.1	1,151.5

ที่มา: กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาคผนวกที่ 6 แสดงสัดส่วนของสาขาการผลิตของจังหวัดต่าง ๆ ในปี 2525 (ร้อยละ โดยเปรียบเทียบกับระดับภาค)

สาขาการผลิต	ลย	อค	นค	สน	นพ	ทก	สร	รอ	กส	มค	ชก	ชย	นม	บร	อบ	ยส
เกษตรกรรม	3.57	10.00	6.72	4.93	4.33	6.49	5.77	4.29	2.74	4.37	7.56	6.57	16.02	7.69	8.39	2.67
กลีกรวม	3.85	10.00	6.88	4.46	4.07	6.59	5.72	4.13	2.30	4.39	7.79	6.66	16.88	8.06	8.31	2.76
ปศุสัตว์	2.74	9.20	4.91	5.42	5.26	6.39	5.98	4.20	4.39	4.04	6.95	6.72	14.72	6.61	10.05	2.35
ประมง	1.16	1.76	7.73	22.7	6.89	7.33	6.39	13.9	8.88	7.41	7.98	6.11	2.66	5.39	7.12	3.72
ป่าไม้	0.63	32.04	16.43	-	4.88	0.74	5.51	-	0.40	2.49	0.37	0.07	1.30	2.04	0.07	-
เหมืองแร่	5.3	5.67	5.01	-	8.93	10.14	4.43	0.03	-	4.24	8.25	0.15	48.46	14.80	8.29	-
อุตสาหกรรม	1.15	11.96	2.65	1.78	2.74	2.28	7.33	3.43	1.68	1.59	14.5	1.80	30.83	2.58	7.34	1.16
การก่อสร้าง	2.59	9.22	3.48	5.63	2.47	3.62	4.24	4.90	3.34	4.72	18.77	2.41	19.26	4.74	10.82	2.05
การไฟฟ้าและประปา	1.83	10.03	2.50	4.05	2.96	2.18	3.20	3.01	2.57	2.29	15.66	5.30	23.10	2.90	16.38	1.59
การขนส่ง และคมนาคม	3.90	12.65	3.84	6.27	4.46	6.42	6.01	9.43	2.60	2.74	16.52	5.61	14.26	6.30	13.03	3.85
การค้าส่ง และค้าปลีก	3.52	10.32	6.16	4.45	4.18	5.97	6.02	4.15	2.58	3.99	8.65	5.84	18.68	7.08	8.30	2.44
การธนาคาร	2.85	17.65	3.98	5.19	4.29	4.99	5.52	5.85	3.13	3.51	27.5	5.50	31.01	6.54	14.63	2.84
ที่อยู่อาศัย	3.60	9.61	4.48	5.33	4.73	6.89	6.96	6.83	4.75	5.61	9.15	6.09	12.79	6.94	9.48	3.02
การบริหารราชการ	3.73	11.42	3.81	5.72	5.66	5.88	6.11	6.08	5.08	5.42	12.02	4.96	18.12	5.98	13.08	3.09
การบริการ	4.18	1.42	3.39	6.30	5.78	6.59	7.16	6.55	5.62	5.92	13.96	5.69	20.38	7.15	12.10	3.48
G.P.P.	3.52	10.86	5.48	4.85	4.32	1.29	5.98	4.82	3.07	4.21	10.66	5.55	18.78	6.77	9.48	2.62

ที่มา: กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาคผนวกที่ 7 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดนครพนม เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวม
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2525 จำแนกตามสาขาการผลิต (ตามราคาตลาด)

สาขาการผลิต	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		จังหวัดนครพนม	
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
เกษตรกรรม	42,433.7	37.71	1,921.5	40.21
กลีกรวม	32,904.0	29.24	1,404.8	29.40
ปศุสัตว์	7,076.8	6.29	359.5	7.52
ประมง	1,577.3	1.40	95.4	2.00
ป่าไม้	875.6	0.78	61.8	1.29
เหมืองแร่	1,033.9	0.92	67.5	1.41
อุตสาหกรรม	6,199.2	5.51	218.5	4.57
การก่อสร้าง	6,971.4	6.19	168.8	3.53
การไฟฟ้าและประปา	684.9	0.61	18.9	0.39
การขนส่งและคมนาคม	7,562.2	6.72	250.7	5.25
การค้าและค้าปลีก	21,562.0	19.16	958.1	20.05
การธนาคาร	3,558.6	3.16	134.3	2.81
ที่อยู่อาศัย	1,096.0	0.97	48.9	1.02
การบริหารราชการ	8,028.7	7.13	391.2	8.19
การบริการ	13,381.5	11.89	599.9	12.55
รวม	112,526.1	100	4,778.3	100

ที่มา: กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาคผนวกที่ 8 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์สาขาการผลิตของจังหวัดนครพนม
เปรียบเทียบกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2521-2526

อัตราการขยายตัวเฉลี่ย		
สาขาการผลิต	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัดนครพนม
1. เกษตรกรรม	4.07	8.63
1.1 กสิกรรม	4.04	9.21
1.2 ปศุสัตว์	5.98	16.83
1.3 ประมง	7.12	5.60
1.4 ป่าไม้	-11.88	-18.29
2.เหมืองแร่และย่อยหิน	1.62	50.17
3. อุตสาหกรรม	5.90	10.14
4. การก่อสร้าง	-0.11	-10.01
5. การไฟฟ้าและประปา	19.36	24.38
6. การคมนาคมและขนส่ง	14.84	20.26
7. การค้าส่งและค้าปลีก	6.01	10.22
8. การธนาคาร ประกันภัย	25.02	30.25
9. ที่อยู่อาศัย	3.18	2.34
10. การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	12.11	11.91
11. การบริหาร	10.6	10.11
ผลิตภัณฑ์รวม	6.25	8.31

ที่มา: กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาคผนวกที่ 9 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	ปี 2523		ปี 2524		ปี 2525		ปี 2526		ปี 2527	
	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ
กาฬสินธุ์	34,433	-	35,982	-	37,601	-	39,293	-	41,061	-
ขอนแก่น	302,127	15,600	315,723	16,661	329,931	17,794	344,778	19,004	360,293	20,294
นครพนม	158,206	1,115	165,325	1,191	172,765	1,272	180,539	1,358	188,663	1,450
นครราชสีมา	344,522	7,076	360,025	7,548	376,226	8,061	393,156	8,609	410,848	9,194
เลย	112,547	-	117,612	-	122,905	-	128,436	-	134,276	-
สกลนคร	84,980	3,893	84,804	4,158	92,800	4,441	96,976	4,743	101,340	5,066
อุดรธานี	283,932	12,603	296,709	13,460	310,061	14,375	324,014	15,353	338,595	16,397
อุบลราชธานี	187,873	-	196,327	-	205,162	-	214,394	-	224,042	-

หมายเหตุ (-) จังหวัดที่ไม่มีได้มีการทำสำรวจนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ภาคผนวกที่ 10 แสดงรายได้จากการจัดเก็บภาษีของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครพนม

หน่วย: บาท

พื้นที่	ระยะเวลา	ปี พ.ศ.2528	ปี พ.ศ.2529	ปี พ.ศ.2530	ปี พ.ศ.2531
สรรพากรจังหวัด		12,737,544.91	14,099,310.56	15,265,222.61	15,650,369.52
อ.เมือง		25,747,079.24	29,732,247.18	25,667,440.56	25,556,002.92
อ.ธาตุพนม		3,172,577.95	4,059,261.92	3,949,164.09	4,317,207.31
อ.นาแก		1,740,657.18	1,950,446.60	2,043,422.85	2,188,446.38
อ.ท่าอุเทน		1,687,461.18	1,738,321.75	1,507,688.23	1,732,637.25
อ.ศรีสงคราม		734,485.69	967,171.94	912,556.64	963,620.93
อ.บ้านแพง		812,180.38	973,377.44	916,442.93	1,288,178.46
อ.ปลาปาก		381,567.47	443,384.04	369,949.57	403,477.65
อ.เรณูนคร		599,605.40	713,568.03	572,550.26	682,422.48
อ.นาหว้า		390,611.78	446,998.20	395,292.59	545,805.68
กิ่ง อ.โพนสวรรค์		-	218,024.16	284,870.42	338,322.77
รวม		48,003,771.18	55,342,111.82	51,884,600.75	53,666,491.25

ที่มา: สำนักงานสรรพากรจังหวัดนครพนม

ภาคผนวกที่ 11 พื้นที่ประชากรและการเปลี่ยนแปลงจังหวัดนครพนม พ.ศ.2522-2527

เขตการปกครอง	พื้นที่ กม.	ประชากร		การเปลี่ยนแปลง	อัตราการ เพิ่มเฉลี่ย ร้อยละต่อปี	ส่วนแบ่ง การเพิ่ม	ความหนาแน่น	
		ปี 2522	ปี 2527				2522	2527
1. อ.เมืองนครพนม	865.853	115,248	124,037	8,789	1.48	14.57	133	143
2. อ.ท่าอุเทน	1,204.614	77,390	85,227	7,837	1.95	12.99	64	71
3. อ.ศรีสงคราม	677.819	42,215	51,975	9,760	4.25	16.18	62	77
4. อ.บ้านแพง	726.167	32,474	41,548	9,074	5.05	15.04	44	57
5. อ.ปลาปาก	472.278	34,488	41,272	6,784	3.66	11.24	73	87
6. อ.เรณูนคร	257.76	33,732	36,101	2,369	1.37	3.92	131	140
7. อ.นาแก	670,355	72,910	79,462	6,552	1.74	10.86	109	118
8. อ.ธาตุพนม	292.058	73,074	77,089	4,015	1.08	6.65	250	264
9. อ.นาหว้า	292.773	35,920	41,071	5,151	2.72	8.55	123	140
รวม	5,458.973	517,451	577,782	60,331	2.23	100.00	95	106

ที่มา: กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

ภาคผนวกที่ 14 แสดงการเดินรถยนต์โดยสารประจำทาง

หมวดที่	สายที่	ชื่อเส้นทาง	ชื่อผู้ประกอบการ	การเดินรถ		อัตราค่าโดยสาร (บาท)
				ชื่อกำหนด เที่ยว/วัน	เดินรถจริง เที่ยว/วัน	
1	26	กรุงเทพฯ - นครพนม (ระยะทาง 727 กม.)	บริษัทขนส่ง จำกัด	8-10	8-10	245 (ปรับอากาศ)
	26	กรุงเทพฯ - นครพนม (ระยะทาง 727 กม.)	บริษัทขนส่ง จำกัด	12-14	12-14	136
	26	กรุงเทพฯ - เรณูนคร (ระยะทาง 722 กม.)	บริษัทขนส่ง จำกัด	10-14	10-14	135
	930	กรุงเทพฯ-อุดรธานี-นครพนม (ระยะทาง 817 กม.)	บริษัท ขนส่ง จำกัด	8-10	8-10	152
	93	กรุงเทพฯ-อุดรธานี-นครพนม (ระยะทาง 817 กม.)	บริษัทขนส่ง จำกัด	2	2	274 (ปรับอากาศ)
2	224	อุดรธานี-นครพนม (ผ่านหนองคาย ระยะทาง 373 กม.)	บริษัท ขนส่ง จำกัด	30-36	30-36	72

ภาคผนวกที่ 14 (ต่อ)

หมวด	สายที่	ชื่อเส้นทาง	ชื่อผู้ประกอบการ	การเดินรถ		อัตราค่าโดยสาร
				ชื่อกำหนด เที่ยว/วัน	เดินรถจริง เที่ยว/วัน	
2	231	อุตรธานี-นครพนม (ผ่านสกลนคร ระยะทาง 242 กม.)	บริษัทสหอุทรเดินรถ	30	30	49
	236	สกลนคร-นครพนม (ระยะทาง 94 กม.)	บริษัทอุทรสากลเดินรถ จำกัด	30-36	30-36	21.50
	240	สกลนครงธาตุพนม (ระยะทาง 68 กม.)	บริษัทสหมิตรอุบล จำกัด	4-6	4-6	17.50
	256	อุบลราชธานี-นครพนม (ระยะทาง 270 กม.)	บริษัทสหมิตรอุบล จำกัด	14	14	53.50
	256	อุบลราชธานี-นครพนม (ระยะทาง 270 กม.)	บริษัทสหมิตรอุบล จำกัด	4	4	98 (ปรับอากาศ)
	280	อุตรธานี-บ้านแพง (ระยะทาง 229 กม.)	บริษัทอุทรยานยนต์ขนส่ง จำกัด	12-14	12-14	46
	287	สกลนคร-บ้านแพง (ระยะทาง 112 กม.)	บริษัทอุทรสกลเดินรถ จำกัด	10-12	10-12	30.50

ภาคผนวกที่ 14 (ต่อ)

หมวด	สายที่	ชื่อเส้นทาง	ชื่อผู้ประกอบการ	การเดินรถ		อัตราค่าโดยสาร (บาท)
				ข้อกำหนด เที่ยว/วัน	เดินรถจริง เที่ยว/วัน	
	288	หนองคาย - บ้านแพง (ระยะทาง 210 กม.)	บริษัทหนองคายโพนพิสัยบึงกาฬจันท์	8-10	8-10	48
	535	สกลนคร - เรณูนคร (ระยะทาง 78 กม.)	บริษัทเชิงชุมเดินรถ จำกัด	22-26	22-26	19
	549	พรรณานิคม - ศรีสงคราม (ระยะทาง 70 กม.)	บริษัทเชิงชุมเดินรถ จำกัด	34-40	34-40	19.50
	555	นครพนม - มุกดาหาร (ระยะทาง 105 กม.)	บริษัทตั้งใต้คีมุกดาหาร 2514 จำกัด	10-12	10-12	24
	556	มุกดาหาร - นาแก (ระยะทาง 65 กม.)	บริษัทเชิงชุมเดินรถ จำกัด	10-12	10-12	15

ภาคผนวกที่ 14 (ต่อ)

หมวด	สายที่	ชื่อเส้นทาง	ชื่อผู้ประกอบการ	การเดินรถ		อัตราค่าโดยสาร (บาท)
				ข้อกำหนด เที่ยว/วัน	เดินรถจริง เที่ยว/วัน	
3	1431	นครพนม - บ้านแพง (ข)	บริษัทอุเทนชัยขนส่ง จำกัด	24	24	27
	1433	นครพนม - บ้านแพง (ก)	บริษัทอุเทนชัยขนส่ง จำกัด	24	24	21.50
	4235	นครพนม - นาแก	สหกรณ์เดินรถนครพนม	14	14	17.50
	4236	นครพนม - ปลาปาก	สหกรณ์เดินรถนครพนม	12	12	17
	4237	ธาตุพนม - ปลาปาก	สหกรณ์เดินรถนครพนม	14	14	10
	4283	ศรีสงคราม - นาหว้า	บริษัทอุเทนชัยขนส่ง จำกัด	48	48	7.50
	4343	นครพนม - ธาตุพนม	สหกรณ์เดินรถนครพนม	140	140	12
	43002	นครพนม - บ้านโซคอ้านวย	สหกรณ์เดินรถนครพนม	118	118	10

ที่มา: กองวิจัย สำนักผังเมือง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวกที่ 15 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งแต่ พ.ศ.2524 ถึง พ.ศ.2528

หน่วย: บาท

ประเภทรายรับ	พ.ศ.2524		พ.ศ.2525		พ.ศ.2526		พ.ศ.2527		พ.ศ.2528	
	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%
หมวดภาษีอากร	7,851,258.14	38.15	7,067,447.46	34.81	8,508,403.97	36.93	8,719,751.85	39.45	9,561,129.55	43.93
หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ค่าใบอนุญาต	397,752.17	1.93	517,223.60	2.55	557,109.85	2.42	462,651.25	2.10	516,182.35	2.37
หมวดรายได้จากทรัพย์สิน	1,206,455.83	5.86	1,313,840.03	6.47	1,320,856.21	5.73	1,321,689.68	5.98	1,386,982.60	6.37
หมวดสาธารณูปโภคและ เทศพาณิชย์	-	-	-	-	-	-	15,700.56	0.07	62,615.69	0.29
หมวดเบ็ดเตล็ด	763,268.90	3.71	1,020,773.30	5.03	1,050,780.11	4.56	836,936.08	3.79	748,765.97	3.44
หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	6,845,501.84	33.31	9,567,265.94	47.12	10,626,156.60	46.12	2,298,408.80	10.40	2,276,834.34	10.46
หมวดรายรับอื่น ๆ	3,506,163.00	17.04	814,280.00	4.01	974,540.00	4.23	8,445,666.95	38.21	7,212,654.57	33.14
รวมรายรับ	20,579,399.88	100	20,300,830.33	100	23,037,859.74	100	22,100,805.17	100	21,765,165.07	100

ที่มา : สำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวกที่ 16 แสดงรายจ่ายของเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ.2528

ประเภทรายจ่าย	พ.ศ.2524		พ.ศ.2525		พ.ศ.2526		พ.ศ.2527		พ.ศ.2528	
	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%
1. ชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยจ่าย ตามข้อผูกพันเงินสำรองจ่าย	803,792.55	4.13	453,099.00	2.38	509,331.20	2.51	540,013.20	2.70	597,998.70	2.94
2. เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้าง ชั่วคราว ค่าตอบแทน	8,464,745.81	43.52	9,235,766.17	48.47	5,687,797.51	27.99	6,361,741.30	31.83	7,470,346.33	36.66
3. ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ฯลฯ	4,144,227.89	21.31	5,014,994.36	26.32	3,603,352.42	17.73	3,876,401.51	19.40	4,479,924.07	21.99
4. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ และสาธารณูปโภค	861,402.02	4.43	657,650.20	3.45	1,073,767.48	5.28	772,669.60	3.87	612,967.02	3.01
5. รายจ่ายพิเศษ	5,176,890.84	26.61	3,693,103.34	19.38	9,449,726.00	46.49	8,432,666.95	42.26	7,212,444.57	35.40
รวม	19,451,059.11	100	19,054,613.07	100	20,323,974.61	100	19,983,492.56	100	20,373,680.69	100

ที่มา : สำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวกที่ 17 แสดงอัตราการเพิ่มร้อยละของรายรับเทศบาลเมืองนครพนม

ประเภทรายรับ	พ.ศ. 2524-2525	พ.ศ. 2525-2526	พ.ศ. 2526-2527	พ.ศ. 2527-2528	อัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี (%)
1. ภาษีอากร	-9.98	20.39	2.48	9.65	5.64
2. ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ใบอนุญาต	30.04	7.71	-16.96	11.57	8.09
3. รายได้จากทรัพย์สิน	8.90	0.53	0.06	4.94	3.61
4. รายได้จากสาธารณูปโภค และเทศพาณิชย์	-	-	-	-	-
5. รายได้เบ็ดเตล็ด	33.74	2.94	-20.35	-10.53	1.45
6. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	39.58	11.07	-78.37	-0.94	-7.17
7. รายรับอื่น ๆ	-76.78	19.68	766.63	-14.60	173.73
รวม	-1.35	13.48	-4.07	-1.52	1.64

ที่มา: กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

ภาคผนวกที่ 18 แสดงอัตราการเพิ่มเป็นร้อยละของรายจ่ายเทศบาลเมืองนครพนม

ประเภทรายจ่าย	พ.ศ.2524-2525	พ.ศ.2525-2526	พ.ศ.2526-2527	พ.ศ.2527-2528	อัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี (%)
1. ชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยจ่ายตามข้อผูกพัน สำหรับจ่าย	-43.63	12.41	6.02	10.74	-3.62
2. เงินเดือนค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน	9.11	-38.42	11.85	17.43	0.01
3. ค่าใช้สอย วัสดุ ครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง เงินอุดหนุน	21.01	-28.15	7.58	15.57	4.00
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และ สาธารณูปโภค	-23.65	63.27	-28.04	-20.67	-2.27
5. รายจ่ายพิเศษ	-28.66	155.87	-10.76	-14.47	25.50
รวม	-2.04	6.66	-1.68	1.95	1.22

ภาคผนวกที่ 19 แสดงงบดุลของเทศบาลเมืองนครพนม ปีงบประมาณ พ.ศ.2524 ถึง พ.ศ.2528

หน่วย: บาท

รายรับ - รายจ่าย	พ.ศ.2524	พ.ศ.2525	พ.ศ.2526	พ.ศ.2527	พ.ศ.2528
รายรับจริง	20,579,399.88	20,300,830.33	23,037,859.74	22,100,805.17	21,765,165.07
รายจ่ายจริง	19,451,059.11	19,054,613.07	20,323,974.61	19,983,492.56	20,373,680.69
รายรับมากกว่ารายจ่าย	1,128,340.77	1,246,217.26	2,713,885.13	2,117,312.61	1,391,484.38

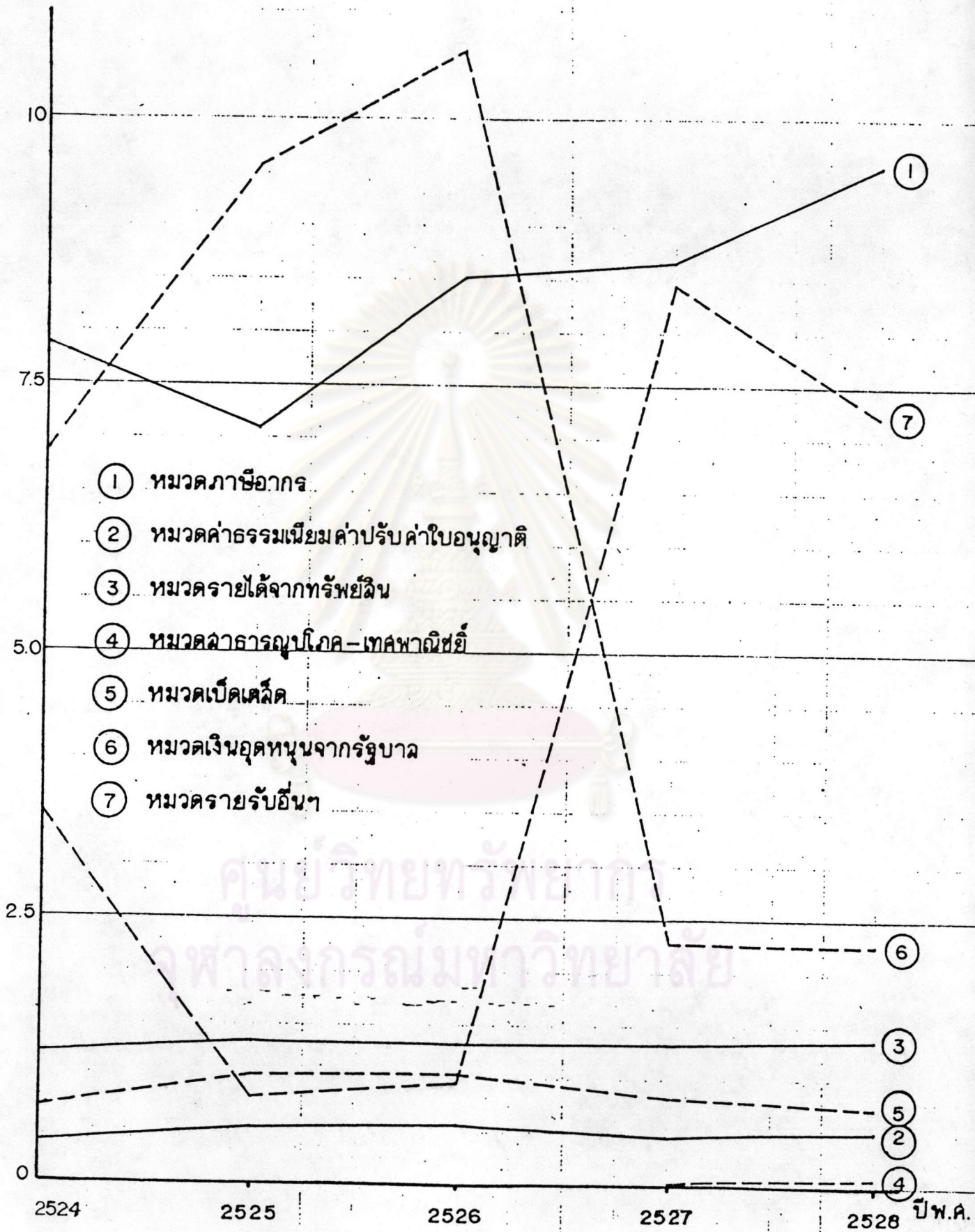
ที่มา: กองคลัง สำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสดงรายรับของเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524-2528

ล้านบาท

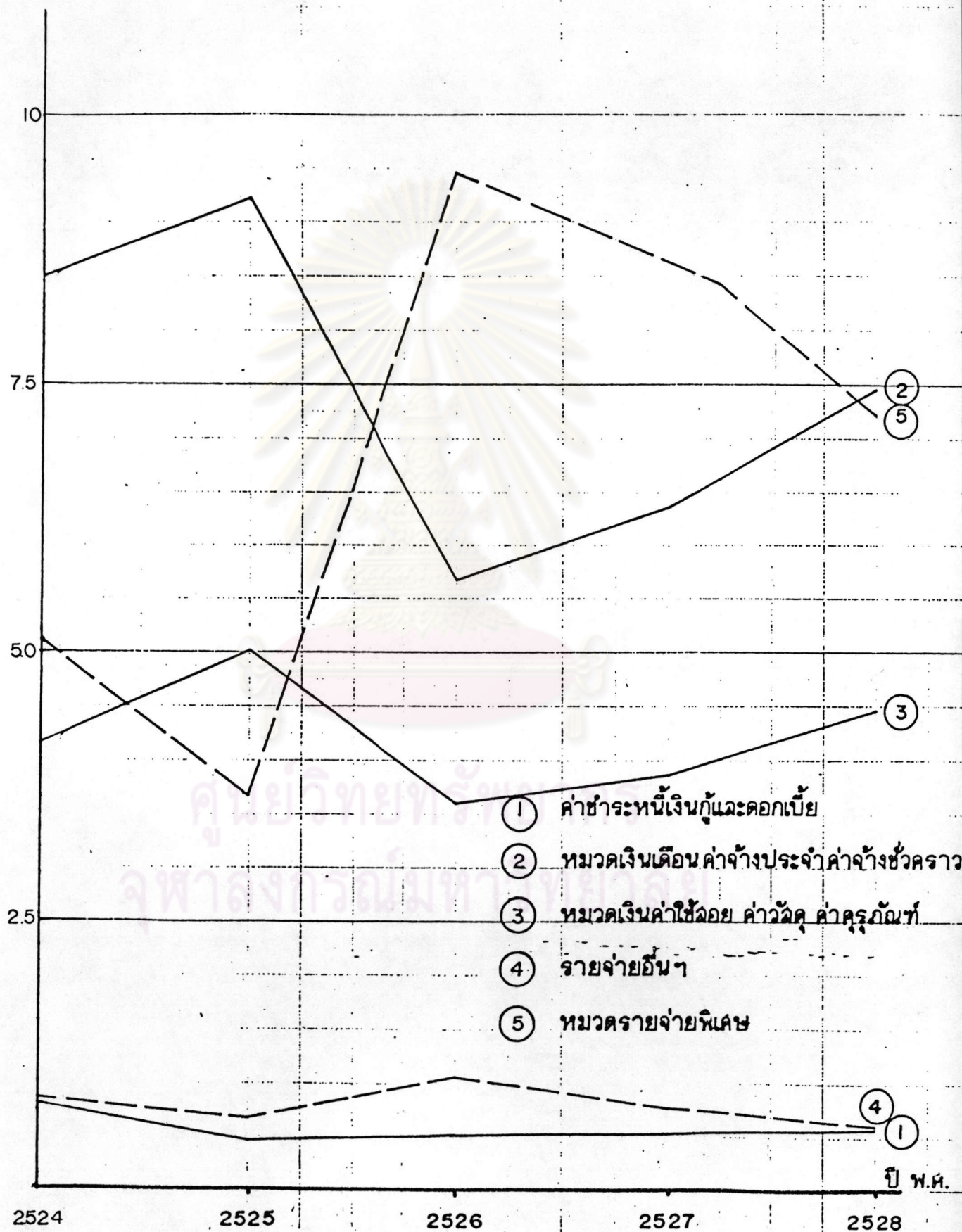

ที่มา... กองคลังถ้วนท้องถิ่น สำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม.

ล้านบาท

แสดงรายจ่ายของเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524-2528

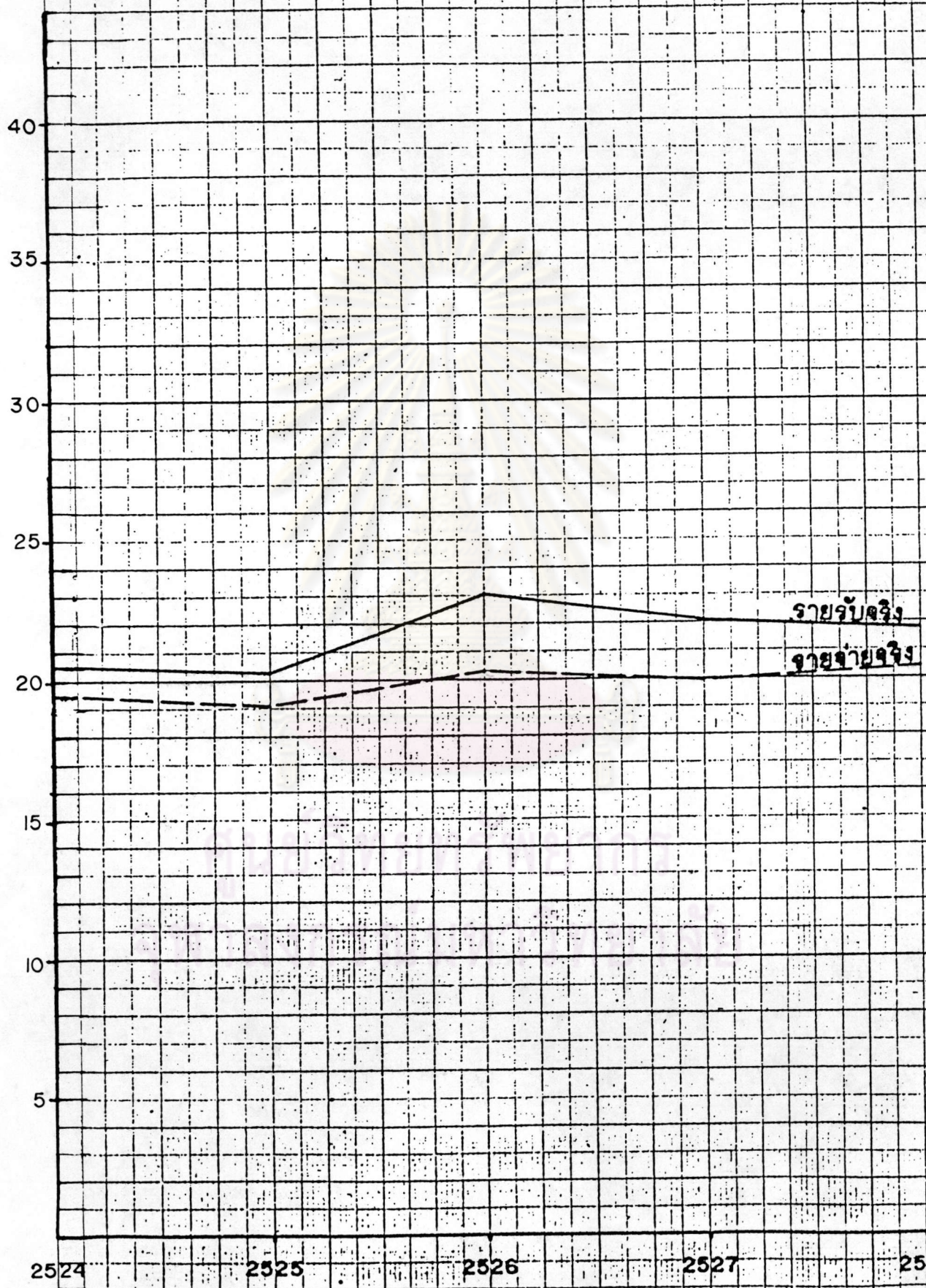
ที่มา... กองคลังส่วนท้องถิ่น สำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม.

ภาคผนวกที่ 22

แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองนครพนมปี พ.ศ. 2524-2528

ล้านบาท

ที่มา... กองคลังส่วนท้องถิ่น สำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม.

ภาคผนวกที่ 23 ปริมาณการค้าที่ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร

หน่วย: ล้านบาท

ปี	การนำเข้า-ส่งออก กับประเทศไทย		การนำเข้า-ส่งออก โดยผ่านแดนไทย		รวมปริมาณ การค้าที่ผ่าน ด่านมุกดาหาร
	ส่งออก	นำเข้า	ผ่านแดนไป ประเทศที่สาม	ประเทศที่สาม ผ่านแดนไปลาว	
2526	107.46	12.73	142.20	256.76	519.15
2527	105.08	21.03	108.20	55.40	289.71
2528	107.84	17.53	120.18	38.93	284.48
2529	163.60	20.84	269.76	48.91	503.11

ภาคผนวกที่ 24 การนำเข้า-ส่งออก ระหว่าง สปป.ลาว. เปรียบเทียบการค้าทั้งหมดที่ผ่าน
ด่านมุกดาหาร

หน่วย: ล้านบาท

ปี	ส่งออกไป สปป.ลาว.		นำเข้าจาก สปป.ลาว.		ดุลการค้า	
	ทั้งหมด	มุกดาหาร	ทั้งหมด	มุกดาหาร	ทั้งหมด	มุกดาหาร
2526	762.13	107.476	27.24	12.73	734.89	94.73
2527	389.05	105.08	27.59	21.03	361.46	84.05
2528	488.85	107.84	34.54	17.53	454.31	90.31
2529	601.65	163.60	35.43	20.84	566.22	142.76

- ที่มา: - รายงานของสำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ ณ กรุงเทพมหานคร
 - สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองคาย
 - ด่านศุลกากรมุกดาหาร

ภาคผนวกที่ 25 การค้าที่ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร มค.-กค.2531

หน่วย: บาท

เดือน	การส่งออก			การนำเข้า			ประเทศที่สาม ผ่านไทยไปลาว	ลาวส่งผ่านไทย ไปประเทศที่สาม
	นิติบุคคล	ชายแดน	รวม	นิติบุคคล	ชายแดน	รวม		
มค.			15,638,874.36			7,842,680.53		
กพ.	2,536,202.75	6,895,339.00	9,446,541.75	10,403,537.70	1,961,008.51	12,364,546.21	1,122,502.81	18,346,884.44
มีค.	31,240,320.24	21,458,956.07	34,669,276.31	8,408,590.25	10,771,070.43	19,179,660.68	3,374,907.31	74,468,915.35
เมย.	7,715,988.81	11,620,404.62	19,336,393.43	2,984,568.10	7,218,412.38	10,202,980.48	9,099,029.91	1,886,245.89
พค.	6,112,221.35	10,505,496.00	16,617,717.35	7,411,439.53	14,731,98.99	22,142,838.52	11,026,546.15	38,940,685.61
มิย.	9,283,770.12	15,952,055.10	25,235,825.22	17,498,102.10	16,345,021.80	33,843,123.90	8,250,500.37	63,004,905.75
กค.	8,933,863.73	16,139,181.23	25,073,044.96	14,680,007.79	7,058,640.68	21,738,648.47	2,878,917.04	23,372,852.18
สค.	12,046,643.59	21,213,124.00	33,259,767.59	20,911,184.90	9,087,880.68	2,999,906.58	5,385,023.29	0.00
กย.	20,825,386.05	18,165,638.65	38,991,024.70	41,152,427.71	7,531,877.79	48,684,305.50	18,530,668.45	22,810,855.79
ตค.	26,004,252.20	14,844,703.61	40,848,955.81	36,527,704.12	2,707,420.80	39,235,124.92	13,220,092.14	36,811,146.99

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมุกดาหาร

ภาคผนวกที่ 26 การค้าที่ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร มค.พย. 2530

เดือน	การส่งออก			การนำเข้า			ประเทศที่สามส่งผ่านไทยไปลาว	ลาวส่งผ่านไทยไปประเทศที่สาม
	นิติบุคคล	ชายแดน	รวม	นิติบุคคล	ชายแดน	รวม		
มค.	15,339,247.92	5,332,664.60	20,671,912.52	3,194,815.02	7,250.00	3,202,065.02	13,927,487.37	10,368,629.17
กพ.	4,721,564.53	9,219,684.00	13,941,548.53	3,416,949.03	130,725.70	3,547,674.73	4,204,091.17	9,790,386.62
มีค.	3,342,692.35	11,938,864.28	15,281,556.63	2,355,251.16	426,593.42	2,781,844.58	33,008,846.45	1,212,731.24
เม.ย.	1,725,366.14	8,676,256.41	10,401,622.55	5,593,064.83	368,769.79	5,961,834.62	32,785,159.56	4,032,628.32
พค.	4,447,176.65	7,812,303.48	12,259,480.13	5,516,573.79	560,009.79	6,076,766.58	1,215,730.98	5,601,092.80
มิย.	2,280,314.88	10,012,490.89	12,292,805.77	5,421,751.61	2,173,767.44	7,595,519.05	2,668,025.27	15,305,940.30
กค.	11,501,569.45	10,531,720.16	22,033,289.61	9,855,756.60	2,362,637.92	12,218,394.52	2,889,751.88	6,931,535.36
สค.	12,064,162.13	10,908,684.12	22,972,846.25	5,425,925.58	1,641,801.97	7,067,754.55	8,797,055.01	17,846,682.21
กย.	4,043,681.63	18,581,144.28	22,624,825.91	10,779,176.32	1,535,560.55	12,314,736.87	21,098,899.20	6,383,983.30
ตค.	12,211,251.13	11,206,533.92	23,417,785.05	4,161,621.48	856,083.32	5,017,704.80	10,699,327.90	36,841,637.57
พย.	21,021,724.43	18,032,460.73	39,054,185.16	4,066,728.98	526,087.93	4,592,816.91	1,449,903.20	27,301,574.47

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมุกดาหาร

ภาคผนวกที่ 27 ตารางแสดงชนิดและมูลค่าที่ไทยส่งออกไป สปป.ล. และนำเข้าจาก สปป.ล.
ปี 2529

สินค้าไทยส่งออกไป สปป.ล.		สินค้านำเข้าจาก สปป.ล.	
ชนิด	(มูลค่า ล้านบาท)	ชนิด	(มูลค่าล้านบาท)
1. สิ่งทอ		1. ไม้แปรรูปและไม้ท่อน	
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	95.69	(ไม้กระบาก ไม้ยาง ไม้ตะแบก	
2. ข้าวสารข้าว		ไม้ประดู่ ไม้มะค่า)	17.76
ข้าวสารเหนียว	85.05	2. หวายเส้น	6.23
3. วัสดุก่อสร้าง	53.67	3. ชิ้นก๊อน	2.18
4. เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	30.83	4. หนังกระบือตากแห้ง	2.16
5. อะไหล่รถยนต์	26.02	5. เปลือกไม้ยางและอื่น ๆ	1.66
6. รองเท้าแตะพองน้ำ		6. เศษทองเหลืองและอลูมิเนียม	1.01
รองเท้าผ้าใบ	18.18	7. มะขามเปียกและถั่วเขียว	1.30
7. ยารักษาโรคและ		8. เบ็ดเตล็ด	3.13
อุปกรณ์การแพทย์	16.36		
8. เครื่องอุปโภคบริโภค	15.99		
9. เครื่องใช้สำนักงาน	12.03		
10. เครื่องยนต์ต่าง ๆ	10.66		
11. สารเคมี	10.16		
12. ผ้าโสร่ง	9.70		
13. ผงชูรส	9.24		
14. นมข้นหวาน เครื่องกระป๋อง	7.21		
15. กระสอบป่าน	6.10		
16. ปู่ยและเครื่องมือเกษตร	6.09		
17. จักรยานและอะไหล่	4.68		
18. ยางรถยนต์ ยางต่าง ๆ	1.70		
19. สินค้าเบ็ดเตล็ด	182.29		
รวม	601.65	รวม	35.43

ภาคผนวกที่ 28 ตารางแสดงชนิดและมูลค่าที่ไทยส่งออกไป สปป. และนำเข้าจากสปป.
ปี 2528

สินค้าไทยส่งออกไป สปป.		สินค้าไทยนำเข้าจาก สปป.	
ชนิด	มูลค่า(ล้านบาท)	ชนิด	มูลค่า(ล้านบาท)
1. ข้าวสารขาว		1. ไม้กระบอกท่อนและแปรรูป	13.38
ข้าวสารเหนียว	48.86		
2. สิ่งทอ ผ้าฝ้าย	37.21	2. หวาย	3.76
3. ยารักษาโรค	29.58	3. ชัน	1.93
4. รองเท้า	12.22	4. เศษเหล็ก	4.35
5. ยางรถยนต์	5.91	5. ฝ้ายดิบ	0.44
6. ผงชูรส	5.73	6. สินค้าอื่น ๆ	10.23
7. สินค้าอื่น ๆ	349.34		
รวม	488.85	รวม	34.54

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวกที่ 29 ตารางแสดงชนิดและมูลค่าสินค้าที่ไทยส่งออกไป สปป. และนำเข้าจาก
สปป. ปี 2527

สินค้าไทยส่งออกไป สปป.		สินค้าไทยมาเข้าจาก สปป.	
ชนิด	มูลค่า(ล้านบาท)	ชนิด	มูลค่า(ล้านบาท)
1. ข้าวสารจ้าว ข้าวสารเหนียว และผลิตภัณฑ์ข้าว	77.565	1. ไม้แปรรูปและไม้ท่อน	17.026
2. ยารักษาโรค	28.033	2. หวายเส้น	4.015
3. ผ้าโสร่ง	15.749	3. อื่น ๆ (หนังโคตากแห้ง มะขามเปียก เปลือกไม้บง เปลือกไม้สีเสียด เศษโลหะ อื่น ๆ)	6.413
4. ผ้าพื้น	10.800		
5. เคมีภัณฑ์	8.629		
6. เมล็ดข้าวโพด	4.422		
7. วัสดุก่อสร้างและอุปกรณ์ไฟฟ้า	8.971		
8. กระดาษ	7.786		
9. กากถั่วเหลือง	2.266		
10. ปลาบ่น	1.546		
11. ถ่านไฟฉาย	0.504		
12. สินค้าเบ็ดเตล็ด (ปูนซีเมนต์ แป้งสาลี นมข้นหวาน ผงชูรส รองเท้าพองน้ำ)	145.562		
13. สินค้าอื่น ๆ	77.669		
รวม	389.502	รวม	27.589

หมายเหตุ รวมทั้งค่านมูกอาหาร และหนองคาย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นายบังเอิญ เจริญสุข
 เกิด วันที่ 7 เมษายน 2500 ที่ตำบลปากเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
 การศึกษา สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาบัณฑิต (เอกฟิสิกส์) คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน เมื่อปี พ.ศ.2522 ปัจจุบัน
 รับราชการตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน 5 สังกัดสำนักงานการปฏิรูป
 ที่ดินจังหวัดนครพนม เข้าศึกษาต่อภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2527

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย